

ΤΟΜΟΣ Β'. ΟΞΦΟΡΔΗ
ΦΡΟΝΤΙΖΕΙΣ ΝΑ ΜΗ
ΒΛΑΠΤΗΣ ΚΑΝΕΝΑ
ΚΑΙ ΟΜΩΣ ΟΛΟΤΣ
ΒΛΑΠΤΕΙΣ ΜΗ ΦΡΟΝ-
ΤΙΖΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΩΣ
ΝΑ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ.

Σύγγραμμα τριμηνιαίως εκδιδόμενον ὑπὸ Πλάτωνος Ε. Δρακούλη.

ΤΕΥΧΟΣ Ε'. ΙΑΝΟΥΑΡ,
ΕΣΟ ΚΟΣΜΟΣ ΑΔΙΑ-
ΦΟΡΟΝ ΜΙΚΡΟΣ Η ΜΕ-
ΓΑΣ. ΠΑΡΑΓΕ, ΔΗΜΙ-
ΟΥΡΓΕΙ ΟΣΩΔΗΠΟΤΕ
ΟΛΙΓΟΝ, ΕΣΟ ΚΟΣΜΟΣ
ΑΛΛΩΣ ΕΣΗ ΧΛΟΣ.

Ἐρευνα

5 ΔΡΑΧΜΑΙ ΚΑΤ' ΕΤΟΣ.]

Oxford, 1905.

[ΚΑΤ' ΕΤΟΣ ΔΡΑΧΜΑΙ 5.]

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

Πολλὰ ἠδύνατό τις νὰ εἶπῃ περὶ τοῦ ἀνὰ τὸ πανελληνίου ἐπικρατοῦντος πυρετοῦ τῶν λαχείων τοῦ ἐθνικοῦ στόλου. Ἄλλὰ μὲ ἀφοπλίζει ἡ σκέψις ὅτι δὲν ζῶμεν εἰς κόσμον ἐντελείας. Τὸ γένος θεωρεῖ τὴν ναυπήγησιν θωρηκτῶν ὡς τὴν εὐγενεστέραν τῶν προσπαθειῶν του, καὶ λησμονεῖ τὸν ἐπίψογον χαρακτήρα τῆς μεθόδου. Ἄλλ' ὅπως ἡ ἐθνικὴ ἐνότης δὲν δύναται νὰ κατορθωθῇ πρὶν δημιουργηθῇ πυρὴν αὐτοδιοίκητος, εὐκοσμος καὶ σῶφρων, οὕτω τὰ θωρηκτὰ δὲν ὠφελοῦν πρὶν ἐξασφαλισθοῦν πηγαὶ πλοῦτου, καὶ πηγὰὶ πλοῦτου δὲν ἐξασφαλίζονται πρὶν τεθῶσιν ἀκλόνητοι βάσεις ἐθνικῆς ἠθικῆς. Αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ὅτι ἡ μέθοδος τῶν λαχείων ἐθεωρήθη ἀψογος ἀποδεικνύει τὸν ἰσχυρισμὸν μου ὅτι εἶνε φόβος βαθμηδὸν καὶ ἄλλα πολὺ χειρότερα νὰ θεωρηθῶσιν ἀψογα ἐν ὀνόματι θεμελιώδους τινος πλάνης, οἷα ἡ περὶ τοῦ στόλου. Καὶ ὅταν ἡ ὅλη ἠθικὴ οὕτω καταρρεύσῃ ποῦ εἶνε τότε τὸ γένος τὸ προωρισμένον νὰ κατορθώσῃ ἐθνικὴν ἐνότητα; Ἡ ἐλληνικὴ κυβερνήσις ἐκδίδουσα τὸ διάταγμα περὶ τοῦ λαχείου συνοδεύει αὐτὸ μὲ εἶδος ἀπολογίας, ἀλλ' ἡ ἀπολογία τῆς ἰσοδυναμεί πρὸς αὐτοκαταδίκην. Ἡ μέθοδος τῶν πολιτειακῶν λαχείων ἀντιστρατεύεται πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς πολιτειακῆς ἠθικῆς, ἀρα οὐδένα εὐγενῆ σκοπὸν δύναται νὰ ὑπηρετήσῃ. Πάντα τὰ προοδευτικὰ κράτη τὴν ἔχουσι καταδικάσει ὡς ἐθνικὴν πληγὴν, ὡς πηγὴν τύρβης καὶ ἐξάψεως, καὶ ὡς χειρότερον τι τῶν χρηματιστικῶν σάλων καὶ τοῦ χαρτοπανηγίου. Ἐν τῷ συμφέροντι τοῦ δημιουργικοῦ πλοῦτου καὶ τῆς ἐθνικῆς ἠρεμίας, τὰ λαχεῖα εἶνε καταδικαστέα. Ὁ ἰσχυρισμὸς τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ἀδυναμία τῆς κερδαλεοφροσύνης εἶνε φλέψ ἐκμεταλλεύσιμος ἀποδεικνύει πόσον ἀναρμόδιοι εἶνε νὰ κυβερνῶσι τὰς τύχας ἐνὸς ἔθνους οἱ οὕτω σκεπτόμενοι. Τοῦ κυβερνήτου ἔργον εἶνε ὄχι νὰ ἐκμεταλλεύεται τὰς ἀδυναμίας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀλλὰ νὰ διανοίγῃ πηγὰς σθένους ἀτομικοῦ καὶ ἐθνικοῦ. Κυβερνῆται ἔθνους ἔχοντος τὸν πόθον νὰ δράσῃ ἐν τῷ πολιτισμῷ δὲν ἐκτελοῦσι τὸ καθήκον των εἰμὴ ἑάν, ἀφοῦ πρῶτον καλῶς ἐξακριβώσωσι, διαφωτίσωσι τὸ ἔθνος περὶ τοῦ πῶς εἶνε ἐφικτὸν νὰ δράσῃ τελεσφόρως καὶ εἴπωσι θαρραλέως καὶ εἰλικρινῶς τί εὖρον ὡς δυνατὸν

γενέσθαι καὶ τί ὡς ἀνέφικτον. Διότι εἶνε σκληρότης νὰ ἀπατᾶται ἐν ἔθνος ἐκλαμβάνον τὰ ἀδύνατα ὡς ἐφικτά. Εἰς κυβερνήτης ἔχων συναίσθησιν τῆς εὐθύνης του ὀφείλει νὰ μὴ ἡσυχάσῃ μέχρις οὐ ἐξακριβώσῃ καὶ φωτίσῃ τὸ ἔθνος περὶ τῶν ἐξῆς; 1. Εἶνε πράγματι δυνατόν ἐντός, φερ' εἰπεῖν, εἰκοσαετίας, νὰ κατορθώσῃ ἡ Ἑλλὰς τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα, ἡ ἀπατώμεθα χάνοντες πολῦτιμον καιρὸν; 2. Ἐξακριβωθέντος ὅτι εἶνε δυνατόν, τότε ἐρευνητέον συστηματικῶς καὶ νοημόνως ποῖα αἷτια ἤγαγον εἰς τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τὸν Βίκτωρα Ἐμμανουήλ, τί ἔπραξεν ἡ Ἀγγλία, ὑπὸ τὰς ὄλως ἀσημάντους ἀπαρχὰς τῆς ἀνοβερικῆς δυναστείας, ἔχει ἡ ἡμετέρα δυναστεία συστατικὰ ἀνάλογα ἐγγυώμενα δι' ἡμᾶς ὁμοίον τι; Ἐχει σύνεσιν, ἀκεραιότητα, χαρακτήρα, κοδρικὴν αὐταπάρησιν; 3. Ἐξακριβωθέντων τούτων καὶ δεδομένου ὅτι ὑπάρχουν ὑγιῆ στοιχεῖα ἐκ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ ἅτινα θὰ ὑποστηρίξωσι τοιαύτην δυναστείαν, καὶ προσέτι ὅτι εὐτυχῶς δὲν ἔχομεν ἀριστοκρατίαν, ἥτις θὰ ἠδύνατο νὰ παρενοχλῇ τὸ βασιλικὸν πρόγραμμα, δὲν ἀπομένει ἄλλο εἰμὴ, ἀνευ χρονοτριβῶν, νὰ παράσχωμεν ἀμέριστον τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὴν ὑποστήριξιν μας εἰς τοιοῦτον ἀνακτα μέχρι ἐπιτεύξεως τοῦ ποθομένου. Ἦν στιγμὴν ὅμως καθ' ἣν ἐξακριβωθῇ ὅτι αὐτὰ εἶνε ἀδύνατα, πᾶσα τοιαύτη ἐπιδίωξις δεόν νὰ ἐγκαταλειφθῇ, καὶ νὰ θεωρηθῇ τοῦ λοιποῦ ὡς ἐσχάτη προδοσία ἄτε διασπαθίζουσα τὰς ἰκμάδας τῆς ἐθνικῆς ζωτικότητος· καὶ βεβαίως ἐσχάτη προδοσία εἶνε πᾶσα ὑποστήριξις ἰθνητῶν ἀναρμοδίων. Εὐθὺς τότε θὰ στραφῶσιν αἱ μελέται τοῦ σῶφρονος κυβερνήτου εἰς τὰς συνθήκας αἷτινες ἐδημιούργησαν τὴν εἰημερίαν τῆς Ἑλβετίας καὶ τοῦ Βελγίου. Θὰ ὠρίζοντο τότε σταθμοὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὸ ἰδεῶδες τῆς ἐνότητος. Πρῶτος σταθμὸς ἀπαραγκλίτως θὰ ἦτο ἡ παγίωσις τοῦ αὐτοδιοικητοῦ πυρῆνος. Ἄκρα εἰρήνη ἐν τῷ κράτει, ἀσφάλεια ζωῆς περιουσίας καὶ θρησκευτικῆς συνειδήσεως παντὸς πολίτου, ἐνθάρρυνσις τοῦ ἐρευνητικοῦ πνεύματος, ἀνάπτυξις τῆς γεωργίας, ἀνύψωσις τῶν ἐργατῶν, καὶ κραταίωσις τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης.

Εἰς ἐμοὶ μύριοι, ἐὰν ἔριστος ᾖ.—Ἡράκλειτος.

ΒΙΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΙΣ.

Συμφώνως μὲ τὰς προσδοκίας μας περὶ τοὺς 100 Ὑποστηρικταὶ καὶ Ἰδρυταὶ τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ ἐνεγράφησαν μέχρι τοῦδε καὶ ἐπλήρωσαν τὸ ἐτήσιον τίμημα. Βραδύτερον δημοσιευθήσεται κατάλογος αὐτῶν ἐν τῷ μεταξὺ δὲ εὐελπιστοῦμεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς των θ' αὐξήσῃ ἀρκετὰ ὥστε ἡ ΕΡΕΥΝΑ νὰ ἐκδίδεται μηνιαίως ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ παρόντος τόμου.

Ἦδη καθὰ ὑπεσχέθημεν ποιούμεθα τὴν πρώτην ἀπόπειραν πρὸς ἐξήγησιν τῆς σημασίας ἣν ἀποδίδομεν εἰς τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συγκέντρωσιν τῶν φωτογραφιῶν τῶν Ὑποστηρικτῶν καὶ Ἰδρυτῶν τοῦ περιοδικοῦ, ἐν τῇ Βιονομικῇ Στοᾷ ἣν ὁλοῦν πηγνύομεν ἐν Ὁξφόρδῃ. Πρὸ πολλοῦ προηγγελάμεν τὴν σύστασιν Βιονομικῆς Ἐταιρίας. Ἦδη δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν αὐτὴν ὡς ὑψισταμένην καὶ ἀποτελούμενην ἀκριβῶς ἀπὸ τοὺς Ὑποστηρικτὰς καὶ Ἰδρυτὰς τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ. Τί θὰ ἐπιτελέσῃ ἡ Βιονομικὴ Ἐταιρία; Τίς ἡ ἀποστολὴ τῆς Βιονομικῆς Στοᾶς; Τί περιλαμβάνει καὶ τί ἐξασφαλίζει ἡ Βιονομία; Εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ἐπιφυλάσσομεν πλήρη ἀπάντησιν. Ἐν τῇ προκειμένῃ σημειώσῃ εἰσαγωγικῶς μόνον καὶ γενικῶς ἀπαντῶμεν. Κατίστη παροιμιῶδες ἤδη ὅτι οὐδᾶλως συμφέρεται νὰ ἀφίνωμεν τὰς εὐκαιρίας ἡμῶν νὰ παρέρχωνται, ἐξ ὧν δὲ τῶν εὐκαιριῶν ἡ παρούσα πάντοτε εἶνε ἡ ἀρίστη. Ἡ παρούσα λοιπὸν ζωὴ εἶνε ἡ ἀρίστη εὐκαιρία μας πρὸς αὐτανάπτυξιν. Ἀδιάφορον πῶσαι ἄλλαι τοιαῦται εὐκαιρίαί μας ἐπιφυλάσσονται, ἡ παρούσα εἶνε ἡ ἀρίστη. Ἐπωφεληθῶμεν αὐτῆς μηδὲν ἀναβάλλοντες. Τὸ δρῶν εἶνε ζωὴ, τὸ ἀναβάλλειν εἶνε θάνατος. Ἡ παρούσα ζωὴ εἶνε ἡ μόνη εὐκαιρία ἣν ἕκαστος ἔχει νὰ γίνῃ κόσμος, (ἔστω καὶ μικρὸς κόσμος) ἄλλως μένει χάος. Ἡ παρούσα ζωὴ εἶνε ἡ ψυχολογικὴ στιγμή ἣς δραττόμενοι δυνάμεθα νὰ ἐξασφαλίσωμεν ὄλβιον στάδιον, ἀήτητταν σθέινος καὶ διηκεῖ ἀυτανάπτυξιν. Ἐχει δηλαδὴ ἡ παρούσα ζωὴ ἀνεξαντλήτους θησαυροὺς δι' ἕκαστον ἐξ ἡμῶν ἀρκεῖ νὰ ἔχωμεν τὴν δέουσαν γνώσιν. Ὑπέρτατον συμφέρον, ὑψιστον κυθῆκον ἐπιβάλλει νὰ καλλιεργήσωμεν δεόντως τὸν ἀγρίον μας, δηλαδὴ τὸν παρόντα βίον μας. Δεόντως λέγων, ἔνωσά ἐν πνεύματι ἐνότητος ἀλληλεγγύης καὶ δικαιοσύνης. Δὲν ὑπάρχει εὐνοια τύχης, ἄνευ ἀφοσιώσεως εἰς τὸ ἰδεῶδες τῆς ἀκεραιότητος. Πρέπει τις δηλαδὴ νὰ ἄγεται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἀκεραιότητος, πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ τὴν δύναμιν νὰ νοῆ καὶ ν' ἀγαπᾷ ἵνα καταστῇ ὄλβιος καὶ πανσθενής. Τὸ πνεῦμα τῆς ἀκεραιότητος εἶνε ἀκριβῶς τὸ ἅγιον πνεῦμα. Ἡ ἔρευνα τῶν νόμων τοῦ βίου εἶνε ἡ μόνη μέθοδος πρὸς διάλυσιν τῆς ἀμαθίας, ἀκριβῶς διότι ἀποκαλύπτει ὡς πρῶτον καὶ θεμελιώσῃ νόμον τοῦ βίου τὸν νόμον τῆς ἀκεραιότητος. Ἡ ἔρευνα καὶ ἐφαρμογὴ τῶν νόμων τοῦ βίου ἀποτελεῖ τὴν ἐπιστήμην ἣν ἀποκαλοῦμεν Βιονομίαν. Ἀπαξ τις εἰσέλθῃ εἰς τὸ νόημα τῆς ἐπιστήμης ταύτης, ἀμέσως ἀντιλαμβάνεται ὅτι εἶνε ἀσφαλέστερον νὰ ῥυθμίξῃ τὰ βήματά του μὲ τοὺς αἰωνίους νόμους τῆς ζωῆς παρὰ νὰ ἐπιδιώκῃ κυρίως τὸ ἀτομικὸν του συμφέρον, ἢ τὸ ἀτομικὸν του γόητρον. Ὅταν τοῦτο τὸ ἀντιληφθῶσιν ἀρκετοί, τότε ἡ σύστασις τῆς κοινωνίας μεταβάλλεται αὐτομάτως ἀπὸ οἰκονομικῆς, εἰς βιονομικῆν. Εἶνε ἡ οἰκονομικὴ σύστασις τῆς κοινωνίας ἡ ὅποια κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐπιδιώκῃ κυρίως τὸ ἀτομικὸν συμφέρον του καὶ τὸ ἀτομικὸν του γόητρον. Αὐτὴ εἶνε ἡ ὅποια τὸν παραπλανᾷ εἰς τὸ ὑπόσταθρον πλοῖον τῆς συμφεροντολογικῆς ἐπιδιώξεως. Αὐτὴ εἶνε ἡ πηγὴ ὧν τῶν φραγμῶν κατὰ τῆς κοινωνικῆς καὶ ἀτομικῆς εὐδαιμονίας. Τοῦναντίον ἡ βιονομικὴ σύστασις. Ἡ βιονομικὴ σύστασις τῆς κοινωνίας ὑπόσχεται, ἐν ὀνόματι τοῦ πνεύματος τῆς ἀκεραιότητος, τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἀγάπης, ὄλβιότητα, γαλήνην, ἰσχύον, ἐλευθερίαν, πλοῦτον, ὑγείαν, εἰς πάντας. Μὲ ἄλλας λέξεις σημαία ἡμῶν τῶν ἀποτελούντων τὴν βιονομικὴν φάλαγγα ἣτις προώρισται νὰ εἶνε ὁ πυρὴν τῆς μελλούσης

βιονομικῆς κοινωνίας, εἶνε: κάτω οἱ νόμοι τοῦ χρήματος ζήτωσαν οἱ νόμοι τῆς ἀγάπης. Κάτω, δηλαδὴ, ἡ οἰκονομικὴ σύστασις τῆς κοινωνίας ζήτω ἡ βιονομικὴ σύστασις αὐτῆς. Καὶ διατὶ αὐτὴ ἡ σημαία; Διότι ὡς καρπὸν τῆς μακρᾶς ἡμῶν ἐρεύνης, ἐφ' ὧν τῶν ἐπιπέδων τῆς ὑπάρξεως—τοῦ ὕλικου, τοῦ ἠθικοῦ, τοῦ πνευματικοῦ, καὶ τοῦ ψυχολογικοῦ—εὔρομεν τοῦτο ὡς καρπὸν, ὅτι: μόνη ἐγγύησις ἀνθρωπίνου βίου εἶνε ἡ ἀγάπη· ἀσφαλῆς τρόπος ἀνθρωπίνης παρακμῆς εἶνε ἡ χρηματοφροσύνη. Τὸ χρῆμα καὶ τοὺς νόμους του ἐκόντες ἄκουτες τοὺς σπουδάζομεν, ἀλλὰ τοὺς σπουδάζομεν ἀκριβῶς ἐπὶ τῷ τέλει ἵνα ἀπαλλαχθῶμεν τοῦ κράτους αὐτῶν. Σπουδάζομεν τοὺς νόμους τῆς καρκινωδιαθέσεως, ὅχι διὰ νὰ ἐντροφῶμεν εἰς αὐτούς, ἀλλὰ διὰ νὰ σωθῶμεν ἀπὸ τὰ καρκινωειδῆ νοσήματα. Ἀλλὰ τοὺς νόμους τῆς ἀγάπης διατὶ τοὺς σπουδάζομεν; Αὐτόχρημα διὰ νὰ ἐντροφῶμεν εἰς αὐτούς, μεγαλυνόμενοι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον καὶ ἐξαγνιζόμενοι, πρὸς αἰωνίαν δόξαν τῆς Ὑπερτάτης Σοφίας ἐξ ἣς ἐκπορεύεται ἀρδεῦον τὴν ἀνθρωπότητα τὸ πνεῦμα τῆς ἀκεραιότητος καὶ τῆς ἐνότητος. Ἐν ὀνόματι αὐτοῦ τοῦ πνεύματος, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου ὅστις συνδέει τὰς καρδίας εἰς ἅς μεταγγίζεται ἡ ζωικότης ἀπὸ τὴν Ὑπερτάτην Πηγὴν, ἐθεμελιώσωμεν τὴν Βιονομικὴν Ἐταιρίαν, ἣτις ἤδη ἀποτελεῖ ἑκατὸν μέλη, καὶ τὴν Βιονομικὴν Στοάν, ἔνθα ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀλληλεγγύῃ συγκεντρῶνται αἱ φωτογραφίαι τῶν Ὑποστηρικτῶν καὶ Ἰδρυτῶν τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ. Πρόκειται περὶ συνήθους σωματείου; Ὁχι. Πρόκειται περὶ δίνης δυνάμεων ἣς μετέχων τις ἀντλεῖ πρακτικόν, ἀπτόν ὄφελος. Πρόκειται περὶ ψηλαφητῆς εὐεργεσίας ἣν ἡ ΕΡΕΥΝΑ, διὰ τῆς συγκεντρώσεως ταύτης χορηγεῖ εἰς ἕκαστον τῶν συγκεντρουμένων. Ἡ αἴθουσα, ἣτις προώρισται ὡς Βιονομικὴ Στοᾷ, ἔσται τὸ ἀποκλειστικὸν τέμενος ἔνθα εὐρίσκων κέντρον καὶ ἰστίαν ὁ ψυχολογικὸς νόμος τῆς τηλεπαθείας πρόκειται νὰ ἐξασφαλίσῃ ἰδιάζουσαν εὐλογίαν ὑπὲρ παντὸς οὗ ἡ εἰκὼν ἔσται ἀνηρημένη ἔνδον. Ὁ ἀναγνώστης καλλήτερον θὰ ἐννοήσῃ τὸ πρᾶγμα ἀφοῦ μελετήσῃ τὸ περὶ τηλεπαθείας ἄρθρον ἐν σελίδι 168—172 τοῦ πρώτου τόμου τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ. Ὁ στοχασμὸς εἶνε πανίσχυρος δύναμις, ἡ ἀγάπη δὲ ὡς οὐσα εὐμενῆς στοχασμὸς, εἶνε πανίσχυρος ἀγαθοποιὸς δύναμις, τίκτουσα ὕλικα εὐεργετήματα. Πάντες οἱ Ὑποστηρικταὶ καὶ οἱ Ἰδρυταὶ τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ, νοερῶς συγκεντρούμενοι ἐν τῇ Βιονομικῇ Στοᾷ, διὰ τῶν εὐμενῶν στοχασμῶν των καὶ διὰ τῶν εἰκόνων των, αὐτόχρημα κραταιοῦσιν ἀλλήλους, κραταιοῦντες τὴν ΕΡΕΥΝΑΝ. Οὐδὲν φυσικώτερον ἢ ὅτι, πρεσβείαις τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ, ἡ ἰσχύς τῆς ἀγάπης, καὶ ὁ ἕτερος τῆς ὄλβιότητος καταβαίνει ἐπὶ τοὺς κραταιοῦντας αὐτὴν διὰ τῆς νοερᾶς συγκεντρώσεώς των ἐν τῇ Βιονομικῇ Στοᾷ. Ἡ νοερὰ συγκέντρωσις εἶνε πραγματικώτερα τῆς σωματικῆς. Καίτοι εἴμεθα φυσιολογικὰ ὄντα, εἴμεθα ὅμως πρωτίστως καὶ οὐσιαστικῶς πνεύματα, καὶ ὅτι ἔχομεν πηγύζει ἐκ τῆς πνευματικῆς ἡμῶν φύσεως. Αἱ δὲ γενικαὶ γραμμαὶ ἐφ' ὧν μέλλει νὰ βαδίσῃ τὸ μέρος τοῦτο τῆς βιονομικῆς δράσεως εἶνε ἡ ἐκτύλιξις τῶν δυνάμεων αἰτινῆς ἐνοικουσίαν εἰς τὸ βίβος πάσης καρδίας καὶ ἡ ὑπόδειξις τοῦ τρόπου καθ' ἃν δύναται τις νὰ κυβερνᾷ τὰς δονήσεις τοῦ στοχασμοῦ του καὶ τοιουτοτρόπως νὰ δημιουργῇ. Προσέτι ἡ κατάδειξις τοῦ γεγονότος ὅτι πᾶσα ὕλική κατάστασις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς συστηματικῆς διαβιώσεως ἐν τοιάδε ἢ τοιάδε νοερᾷ καταστάσει. Ὁ στοχασμὸς ἐνεργεῖ διὰ δονήσεων. Ἐὰν αἱ δονήσεις εἶνε ἀρμονικαί, ἀρμονικὸν ἔσται καὶ τὸ ἐκδηλούμενον ὕλικόν περιβάλλον τοῦ ἐπικοινωνοῦντος μὲ αὐτάς. Ἡ Βιονομικὴ Στοᾷ προώρισται ὡς δεξαμενὴ ἀμα καὶ ὡς πηγὴ ἀρμονικῶν δονήσεων εἰς τὴν ἐπικοινωνίαν τῶν ὁποίων ἡ ΕΡΕΥΝΑ προσκαλεῖ πάντας.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ ΒΙΟΥΝ.

Εἶνε κοινοτοπία, νομίζω, νὰ εἶπῃ τις ὅτι ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες βιοῦμεν πᾶν ἄλλο ἢ ἑλληνιστί. Οὐτε φρονῶ ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ φυλὴ βιωῦσα ἑλληνιστί. Καὶ αὐτὸς ὁ βιωματικὸς γνώμων τῆς Ἰαπωνίας, περὶ οὗ ὁμιλῶ ἐν ἑτέρᾳ σελίδι, δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν ἀποστολὴν του ἂν μὴ προσθέσῃ εἰς τὰ θεμελιώδη του ἀξιώματα καὶ τοῦτο "βιοῦν ἑλληνιστί." Βιοῦν λέγων ἐννοῶ τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι, τοῦ ἐκφράζεσθαι καὶ τοῦ δρᾶν. Τὸ ἔθνος ὑπερ θὰ ἀνεγνωρίζετο ὡς σκεπτόμενον, ἐκφραζόμενον καὶ δρῶν ἑλληνιστί, θὰ ἦτο ἀναπαυράστως τὸ μέγιστον τῶν ἐθνῶν τοῦ κόσμου. Ὅσα ὀλιγάριθμον καὶ ἂν ἦτο θὰ ἦτο ἀκαταγώνιστον τὸ γόητρόν του, καὶ θὰ ἦτο ἀήττητον καὶ αὐτόχρημα θὰ ἐκυβέρνα τὰς τύχας τοῦ κόσμου, διότι θ' ἀπετέλει τὴν γησίαν καὶ ζῶσαν ἀριστοκρατίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Τὸ ἑλληνιστὶ βιοῦν, οὐδεμία φυλὴ τὸ ἐφήρμοσε μέχρι τοῦδε. Ἄπλως τὰ θεοσθένθη ἢ ἀρχαία ἑλληνικὴ φυλὴ, καὶ ἤρκεσεν ἢ ἀπλῆ αὐτῇ διαίσθησις ὅπως ὁ ἑλληνικὸς τόπος χρωματίσῃ ὀλόκληρον τὸν πολιτισμὸν ἔκτοτε. Τί ἄρα θὰ ἔτικτεν ἢ ἐφαρμογὴ του! Ἄλλὰ καὶ μολοντί οὕτω ὑφίσταμενον τὸ ἑλληνιστὶ βιοῦν, οἶονεῖ πνεῦμα δώματον, δι' ὃ οὐδεμία φυλὴ εἶνε ἀκίμη ἕρκετὰ ὠριμος ὥστε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐνσάρκωσις του, ἀφ' οὗτου πρὸ τριάκοντα αἰώνων τὸ θεοσθένθη ἢ ἑλληνικὴ, οὕτω ἀσώματον πνεῦμα ὡς ὑφίσταται, πάλιν κυβερνᾷ τὸν κόσμον, ἢ τοῦλάχιστον ὁ κόσμος ἀπ' ἐνστικτοῦ κυβερνᾷ ἑαυτὸν, ὡς δύναται κάλλιον, ἐν ἀναφορᾷ πρὸς αὐτὸ. Ὅσα λέγει ἡ ΕΡΕΥΝΑ ἐν τῷ τεύχει τούτῳ καὶ ὅσα ἔχει νὰ εἶπῃ ἐν τῷ τεύχει τοῦ Ἀπριλίου περὶ Ἰαπωνίας ἀφίνουσιν ἰσχυρὰν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι δὲν εἶνε ἀπίθανον ἢ Ἰαπωνία νὰ προωρίσθῃ ὡς ἐνσάρκωσις τοῦ ἑλληνιστὶ βιοῦν. Ὡς εἶπον ὁμως, πρέπει πρῶτον νὰ προσθέσῃ εἰς τὸν βιωματικὸν τῆς γνώμονα ἐν ἀρθρον ἀφορῶν τὴν προσπάθειαν ταύτην. Καὶ ἤδη ἐξομολογοῦμαι. Δὲν θὰ ἦτο ἄραγε εὐγενὲς καὶ φιλότιμον, εἰ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ἢ Ἑλλὰς ἐταράσσετο; Δὲν θὰ ἦτο ἄραγε γόνιμος ἐσθλῶν ἀγώνων ἢ στεγμὴ καθ' ἣν ἢ Ἑλλὰς ὀριστικῶς ἠσθάνετο ὅτι οὐκ ἔβ' αὐτὴν καθεύδειν τὸ τῆς Ἰαπωνίας τρόπιον; Εἶνε πολὺ ἀργά; Τίς οἶδεν; Ἰσως ὑπάρχει ἀκόμη καιρὸς. Ἄλλὰ λέγεις ὅτι ἡ φορὰ πρὸς ἣν ἢ Ἑλλὰς ἤδη ἐτράπη, ἢ φορὰ πρὸς τὸ βαρβαριστὶ βιοῦν, διαφεύδει τὴν ἐτυμηγορίαν μου καὶ τὴν προσδοκίαν μου, καὶ ὅτι ὁ ἡμάκλειος χαρακτήρ τῆς προσπαθείας δὲν θὰ ἦτο τόσον ἐν τῇ ἐπιδιώξει τοῦ ἑλληνιστὶ βιοῦν, ὅσον ἐν τῷ ἀγῶνι ἡμῶν (ἡμῶν τῶν ὀλιγῶν οἵτινες θρηνηοῦμεν τὴν φορὰν ἣν ἢ Ἑλλὰς ἀκολουθεῖ) ἐν τῷ ἀγῶνι ὅπως τὴν ἀναχαιτίσωμεν καὶ τὴν τρέψωμεν πρὸς τὴν ἄλλην φορὰν, τὴν φορὰν πρὸς τὸ ἑλληνιστὶ βιοῦν. Ἄλλ' ἰδῶμεν εἰς τί ἀκριβῶς συνίσταται αὐτὸ τὸ ἰδεῶδες. Εἰς τί συνίσταται ἢ αἴγλη ἣτις θὰ ἀνήκῃ ἡμῖν ἅμα θελήσωμεν. Ἀκριβῶς ἢ ἀβελησία μας εἶνε ἢ ἀρνησις τοῦ ἰδεῶδους. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἄνωθεν τῆς φυλῆς μας ἠκτινοβόλει γαλαξίας ὄλος ἐρμηνευτῶν τῆς ἀληθείας, ποιμένων τοῦ ἔθνους. Οὐδέποτε ἠβελήσαμεν μέχρι τοῦδε, δὲν εἶνε λοιπὸν τυλμη νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι θὰ θελήσωμεν τώρα; Εἶνε τολμηρὰ ἢ ὑπόθεσις, ἀλλὰ δὲν εἶνε ματαία. Ὅλοῦν περὶ τὴν ΕΡΕΥΝΑΝ, κατεσπαρμένη ἀνὰ τὰ πέρατα τῆς γῆς ὑφίσταται μειονότης γησίων ἑλληνικῶν καρδιῶν. Δὲν εἶνε διόλου μάταιον νὰ ἀνειροπολήσῃ τις αὐτὴν τὴν μειονότητα ὡς τὸν πυρῆνα τοῦ νέου ἐκείνου γένους ὑπερ θὰ καταστῇ ἐνσάρκωσις τοῦ ἑλληνιστὶ βιοῦν. Τὸ ὅτι ἐδημιουργήθη ὁ πυρῆν αὐτῆς τῆς μειονότητος—ἢ ΕΡΕΥΝΑ—αὐτὸ μόνον εἶνε μέγα βῆμα. Προγραμμά τῆς ἢ ΕΡΕΥΝΑ ἔθεσε τοῦτο, καὶ τὸ ἀκολουθεῖ ἀπαρεγκλίτως, νὰ ἐξηγῇ τὴν σπουδαιότητα, τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ ἑλληνιστὶ βιοῦν. Ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν εἰδικωτέραν διεξήγησιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἰδεῶδους ἐν τῷ ἀρθρῳ τούτῳ χρησιμωτάτη ἔσται μία σκιαγραφία τοῦ ἀγγλο-

ποιητοῦ Ματθαίου Ἄρνολδ ὅστις ὡς ἔγγιστα εἰσέδυσεν εἰς τὸ νόημα τοῦ ἑλληνιστὶ βιοῦν, τὸ ἐξεδήλωσεν ἀριστοτεχνικῶς διὰ τῶν προῶντων του καὶ διὰ τοῦ βίου, του καὶ δὴ τὸ ἐκήρυξεν εὐκάρπως εἰς τοὺς ἀγγλοσάξωνος. Λέγεται ὅτι ἐξ ὄλων τῶν ἑλλήνων ὁ Σοφοκλῆς ἦτο ὁ κατ' ἐξοχὴν ἑλληνιστὶ αἰσθανόμενος, καὶ λέγεται ὅτι ἐξ ὄλων τῶν ποιητῶν ἔκτοτε, ὁ Ματθαῖος Ἄρνολδ ἠσθάνθη καὶ ἔγραψεν ὡς ὁ Σοφοκλῆς.

Ἐγεννήθη τῷ 1822 καὶ ἀπέθανε τῷ 1888. Ἐσπούδασεν ἐν Ὁξφόρδῃ ἔνθα καὶ ἐδίδαξεν ὡς καθηγητής. Διωρίσθη ἔφορος τῶν ἀγγλικῶν σχολείων, καὶ συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω διάπλασιν τοῦ ἀγγλικοῦ ἠθους καίτοι κατὰ τρόπον ἀθύρμας. Πιστὸς εἰς τὸ σοφόκλειον ἠθος οὐδέποτε ἐπέτρεψεν ἵνα τὰ συναισθήματά του δεσπόσωσι τῆς ψυχρᾶς κρίσεως, οὔτε πάλιν ἢ ψυχρὰ κρίσις του νὰ δεσπόσῃ τῶν συναισθημάτων του. Ὅπως ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Ἄρνολδ βλέπει τὴν ζωὴν ἐν τῇ ὀλοκληρίᾳ τῆς, καὶ τὴν βλέπει οὕτως εἰπεῖν ἀκάμπτως. Πᾶν ἔργον του, ἔμμετρον ἢ πεζῶν, ἔχει ἀλάθητον τὴν σοφόκλειον σφραγίδα, ὡς πρὸς τε τὴν σεμνότητα τοῦ λεκτικοῦ, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀγνότητα, περίσκεψιν καὶ αὐτοκράτησιν τοῦ ἴφους του. Τὸ ἰδεῶδες του εἶνε ἢ ἑλληνικὴ ἰσορροπία μεταξὺ ψυχῆς καὶ σώματος· διὰ τοῦτο ἀκριβῶς εἶνε εὐρὺς ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς αὐτοῦ πεποιθήσεσιν, ἀλλότριως πρὸς πᾶν ὅ,τι φανατικόν, δογματικόν, στενόν, καὶ κατὰ συνθήκην. Ἐὰν δύνασαι νὰ φαντασθῇς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν χαμακτῆρα εἰ τῇ ἀρίστῃ ἐποχῇ του, τὴν πουριτανικὴν ἀκεραιότητα καὶ αὐστηρότητα ἡθῶν τῆς ἀρίστης ἀγγλικῆς φύσεως, τὴν γερμανικὴν λεπτόνοιον καὶ φιλοσοφικότητα, καὶ τὴν γαλλικὴν χάριν καὶ διαύγειαν, καὶ συλλείψῃς ἐν τῇ διανοίᾳ σου ἐν πρόσωπον φέρον αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικά, αὐτὸς εἶνε ὁ Ἄρνολδ ἐν τοῖς ἔργοις του καὶ ἐν τῷ βίῳ του. Συνδυασμὸς βαθυτάτης κοινωνιολογικῆς σπουδαιότητος, συνδυασμὸς ἑλληνισμοῦ καὶ ἐβραϊσμοῦ, ἑλληνισμοῦ οἷος ὁ τοῦ ἀρίστου ἑλληνοσ, ἐβραϊσμοῦ οἷος ὁ τοῦ ἀρίστου ἐβραίου. Αὐτὸς ὁ συνδυασμὸς εἶνε τὸ εὐαγγέλιον ὅπερ ἐκήρυξεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Ἀμερικὴν ὁ Ματθαῖος Ἄρνολδ. Ὑπέδειξε δηλαδὴ εἰς τὴν ἀγγλοσαξωνικὴν φυλὴν ὅτι ἢ ἰδυσυστασία τῆς ἔχει ἀνάγκην νὰ προσλάβῃ στοιχεῖα τῶν ἑλληνισμοῦ ἵνα κατορθωθῇ, ἢ ποθητὴ πλύστιγξ, ἢ ἀκριβῆς ἰσορροπία μεταξὺ τοῦ ἐβραϊσμοῦ οὗ τὸ ἀγγλοσαξωνικὸν γένος ἔχει ἀφθάνειαν καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ οὗ δὲν ἔχει ἀρκετὴν δύσιν. Ποιηταὶ καὶ λογιγράφοι ἄγγλοι ὑπάρχουσι πολλοὶ ἐρμηνεύοντες καὶ σφόδρα θαυμάζοντες τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, ἀλλὰ ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ ἐνὸς τοιούτου καὶ ἐνὸς ὅστις αὐτόχρημα ἐμφορεῖται τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τὸ ἐκδηλοῖ ἐν τῷ βίῳ του. Διὰ τοῦτο εἰσήγαγον τὸν Ἄρνολδ ὡς ὑποστηρικτὴν τῶν λόγων μου καίτοι οἰδὲ αὐτὸς ἐκπροσωπεῖ τὸ ἑλληνιστὶ βιοῦν ὅπως τὸ ἐννοῶ. Τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα δὲν εἶνε ἑλληνομάθειά τις καὶ φιλαλογία καὶ γλαφυρότης καὶ διαλεκτικὴ, οὔτε ἐρμηνεύει αὐτὸ ὁ ἀποθιναμάζων τοὺς ἑλληνας ὡς δῆθεν λατρευτὰς τοῦ ὠραίου ὑπὸ τὴν ἐξωτερικὴν του ἐκδήλωσιν. Ἄν εἶχεν οὕτω τὸ πρᾶγμα, τὸ ἑλληνικὸν ἰδεῶδες δὲν θὰ ἦτο ὑπεράνω μίᾳς δευτερευούσης Γαλλίας τοῦ 1850. Τοιοῦτο ἰδεῶδες δὲν ἐκυβέρνησε ποτὲ τὸν κόσμον. Τὸ ἑλληνικὸν ἰδεῶδες τὸν κυβερνᾷ δι' ἄλλον λόγον. Ἡ ἑλληνικὴ διαίσθησις, ἢ ἑλληνικὴ ἔρευνα, τὸ ἑλληνικὸν σέβας πρὸς τὸ μυστήριον τῆς ὑπάρξεως, ταῦτα ἦσαν ἢ πρῶτη ὄθησις πρὸς τὴν ἀνέλιξιν τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν. Ὅ,τι κατάρθωσεν ἢ σύγχρονος ἐπιστήμη τὸ ἀφίλει εἰς τοὺς πρώτους ἐκείνους ἑλληνας ἴν ἢ διαίσθησις εἶχεν ἀνασύρει τὸν πῆλον τῆς Ἰσίδος, τοὺς γνόντας ὅτι τὸ φῶς αὐγάζει ἐκ τῶν ἔνδον, καὶ τοιοιτοτρόπως θεμελιώσαντας τὴν ψυχολογίαν ἐκείνην ἣς ἢ ἀνέλιξις θὰ φέρῃ τὴν ἀνθρωπότητα εἰς ἀπρομάντευτον ἴψος ὑλικῶς τε καὶ πνευματικῶς, τὴν ψυχολογίαν ἐκείνην ἣς ἢ ὑπολαμβάνει ὑπὸ τὸ μήνυμα τοῦ ἱστορικοῦ Χριστιαν-

σμοῦ. Ἐκείθεν ἐδίωξεν ἡ πρώτη ᾠδὴ. Ἐκείθεν ἔχει ὁ κόσμος ὅ,τι ἔχει πολύτιμον, καὶ ἐκεῖ θέτω τὴν πηγὴν τοῦ ἑλληνιστῆ βιοῦν. Ὁμιλῶν πρὸς τὸ ἑλληνικὸν γένος, δύναμαι ἀκριβῶς νὰ κάμω χρῆσιν τῶν λέξεων τοῦ Ἄρνολδ: Ἀπατώμεν ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ἐπομένως ὑποφέρομεν πλείονα ἢ ὅσα εἶνε ἀπαραίτητον νὰ ὑποφέρωμεν. Ἀδυνατοῦμεν ἢ ἀβελητοῦμεν νὰ ἐξέλθωμεν ὀλίγον ἀπὸ τὸν κύκλον τῶν συλλήψεων μας καὶ νὰ τεθῶμεν εἰς τοιαύτην θέσιν ὥστε νὰ δυνηθῶμεν νὰ κρίνωμεν τὰ αἰτία τῶν δεινῶν μας, τὸσῳ ἀμερολήπτως, ἀπαθῶς καὶ ἀκριβοδικαίως, ὥστε ἰάν ὁ συλλήβδην νοῦς μας ἦτο ὁ δικαστής, τὰ δὲ λοιπὰ στοιχεῖα μας συλλήβδην, δηλαδὴ αἱ ἐντυπώσεις μας, αἱ προλήψεις μας, τὰ αἰσθήματά μας, αἱ στοργαί μας, αἱ ἀντιπάθειαι μας ἦσαν ὁ κατηγορούμενος. Βαρυσήμαντον ἀπόφθεγμα αὐτό, ὅπερ δὲν πρέπει νὰ τεθῆ κατὰ μέρος λησμονούμενον. Ἄλλ' ἐξακολουθῶ τῆς σκιαγραφίας. Ὁ Ἄρνολδ εἶνε ὁ ἐγγύτατα προσπελάσας εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἑλλήνος. Ἰνα δικαιοῦνται τις εἰς τὸν τίτλον τούτου, ἵνα δηλαδὴ εἶνε τις πράγματι ἑλληὴν, πρέπει νὰ εἶνε φύσει καὶ ἀντροφῆ ἐνπατριδῆς. Ὁ φύσει καὶ ἀντροφῆ ἐνπατριδῆς μυσάττεται πᾶν εἶδος βιαιοπικρίας, φανατισμοῦ, ἀκρότητος, χαλαρότητος περὶ τὰ ἦθη, ἀβελτηρίας, καὶ κρυσταλλώσεως ἰδεῶν. Τοιοῦτον χαρακτήρα ἐλέγχουσι τὰ ἔργα καὶ ὁ βίος τοῦ Ἄρνολδ. Εἶτε διότι ἡ ψυχὴ του ἦτο αὐτόχρημα ἑλληνίς, εἶτε διότι δι' ἐπιδιώξεως καὶ μεθόδου κατεργάσατο ἑαυτὸν τοιοῦτον, πᾶσα ἔκφρασις του καὶ ἡ ὅλη δράσις του φέρει τὴν ἑλληνικὴν σφραγίδα τοῦ ἐπακριβοῦς, τοῦ ἐφεκτικοῦ καὶ τοῦ τυλάντου τῆς αὐτοαυστολής. Μιᾶς ὥρας ἀνάγνωσις τῶν ποιημάτων ἢ τῶν πεζῶν ἔργων τοῦ Ἄρνολδ ἀσκέει ἐπὶ τοῦ πνεύματος τὴν τόνωσιν καὶ νηφαλίωσιν ἐκείνην ἣν τις αἰσθάνεται μετὰ ἐπιμελῆ καὶ νοήμονα ἐπίσκεψιν σταῶς περιεχοῦσης ἔργα ἑλληνικῆς γλυπτικῆς. Διαπρέπεια τόνου καὶ ἐκτελέσεως, ἀξιοπρέπεια στοχασμοῦ καὶ αἰσθήματος αὐτὰ εἶνε τὰ οὐσιώδη ἐνὸς ἄρνολδειοῦ ἔργου ὅπως ἐνὸς αἰσχυλείου. Τὸ ὄψος του ὑπενθυμίζει ἑλληνικὸν ναὸν ἐπὶ βράχου, ἐναργῆ καὶ εὐγραμμον ὑπὸ διανγῆ ἀτμοσφαίραν καὶ ἀνέφελον οὐρανόν, ἐνῶ τὸ ὄψος ἄλλων ἀγγλων ποιητῶν ἀναπολεῖ γοθτικὴν μητροπολιτικὴν ἐκκλησίαν μυστηριωδῶς καὶ ἀμυδρῶς διακρινόμενῃ ἐντὸς ὀμιχλώδους πύλεως. Οὐδὲν τῶν δημοσιευμάτων του προδίδει τὸν ἐφημεριδογραφικὸν τόνον τῆς χαλαρότητος, τῆς ἀκηδεΐας ἢ ἀφροντισίας. Ὁ γράφων φαίνεται ἰθνηνόμενος ὑπὸ ὀξυστόμου τινος συνειδήσεως ἣν ὁ ἴδιος ἐφρόντισε νὰ διαπλάσῃ ἐν ἑαυτῷ. Τὸ εὐσυνειδητὸν εἶνε τὸ μυστικὸν τοῦ σθένους του. Αἰσθάνεται ὅτι ἡ διάπραξις κακοῦ δημοσιεύματος καθ' ὃν χρόνον δι' ἐπιμελείας καὶ περισκέψεως θὰ ἔγραφε καλῶς, εἶνε ἀνήθικος πράξις. Ὡς κριτικὸς ἀνύψωσε καὶ ἐλέπτυνε τὴν ἀγγλικὴν λογοτεχνίαν καὶ τὴν ἀγγλικὴν ζωὴν παρασχῶν ἐν μέτρον διακρίσεως μεταξὺ ἀγροικίας καὶ ἀνθρωπισμοῦ. Τὸ βίαιον καὶ ἐκρηκτικὸν περὶ τὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων μας εἶνε ἀγροικία καὶ ἐπαρχιωτισμός, τὸ ἥρημν καὶ τὸ λελογισμένον εἶνε ἑλληνισμός. Ὁ ἑλληὴν (ἐννοῶ τὸν φύσει καὶ ἀντροφῆ ἐνπατριδῆν οἰασθῆποτε φυλῆς) προτιμᾷ τὸ μετὰ λόγου πείθειν ἀντὶ τοῦ πατάσσειν καὶ καυτηριάζειν. Δὲν φωνασκεῖ ἀποβλέπων εἰς τὸ αἶμα, τὰς αἰσθήσεις, καὶ τὰς προλήψεις μιᾶς φυλῆς ἢ μιᾶς τάξεως, ἀλλὰ διατυπώνει ζώσας ἰδέας ἀποβλέπων εἰς τὸν νοῦν καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν συναίσθησιν παντὸς ἀνθρώπου. Τὸ φέρεσθαι σκαιῶς πρὸς διαφωνοῦτα, τὸ βασιρίζειν γνώμας οὐχὶ ἐπὶ εὐρείας καὶ ἐπιμελοῦς ἐρεύνης γεγονότων, τὸ καταρτίζειν προγράμματα οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει καλῶς ἐσκεμμένων καὶ σταθμισθέντων σχεδίων, ἀλλὰ ἐπὶ τῇ βάσει φυλετικῶν αἰσθημάτων, ἢ παθῶν, ἢ συμφερόντων, ἐπὶ προσωπικῶν συμπαθειῶν ἢ ἀντιπαθειῶν, ταῦτα δὲν εἶνε στοιχεῖα χαρακτηριστικὰ τοῦ ἑλληνικοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι, καίτοι, φηβοῦμαι, εἶνε στοιχεῖα χαρακτηριστικὰ τῆς ἑλληνικῆς ἐφημεριδογραφίας. Σέβας εἶνε ἕτερον θεμελιώδες στοιχεῖον τοῦ ἑλληνιστῆ βιοῦν, καὶ τὸ ἀνευ-

ρίσκομεν καὶ αὐτὸ εἰς τὸν χαρακτήρα τοῦ Ἄρνολδ—σέβας πρὸς τὸ θεῖον, ἀλλ' ὄχι πρὸς τοὺς θεολόγους, σέβας πρὸς τὸν ἑαυτὸν μας ὡς ἐλεγκτὴν τῆς διαγωγῆς μας, σέβας πρὸς τὴν γυναῖκα ὡς πηγὴν τιμῆς καὶ γλυκύτητος. Ἐπίσης ἀρρενοπρέπεια, στωικὴ αὐτεξάρτησις, ἀποστροφή ἀπὸ παντὸς εὐτελοῦς, χυδαίου καὶ ῥυπαροῦ. Σωφροσύνη, ἡ ἀρχαία αὕτη ἑλληνικὴ λέξις, ἦτο σημαία καὶ σύνθημα τοῦ Μισθαίου Ἄρνολδ. Λέγω ἀρχαία ἑλληνικὴ διότι ἐν τῇ νεοελληνικῇ γλώσσῃ ἡ ἀκριβῆς ἐρμηνεία τῆς λέξεως σωφροσύνη ἀπαιτεῖ περίφρασιν ἐκ πολλῶν λέξεων. Σωφροσύνην οἱ ἀρχαῖοι λέγοντες ἐννοοῦν μετριοπάθειαν μετ' αὐτοκρατήσεως, συνάμα δὲ σύνεσιν καὶ γλυκύτητα καὶ νηφαλιότητα καὶ προσέτι ἰσορροπίαν μεταξὺ ψυχῆς καὶ σώματος, ἡγνείαν καὶ νοῦν ἀδράν. Ὁ σώφρων εἶνε ἀναξ ἑαυτοῦ. Τὸ ἀπτικὸν ἄλλας εἶνε οὐχ ἦττον θεμελιώδες στοιχεῖον τοῦ ἑλληνιστῆ ἐκφράζεσθαι. Πολὺ δύσκολον αὐτὸ δὲν πρόκειται περὶ τῶν ἐπιπολαίων εὐφυλολογιῶν ἐφ' αἷς διακρίνεται δεδομένος ἑλληὴν ἐφημεριδογράφος ἢ ἱλαρολόγος, καίτοι καὶ αὐταί, ἐφ' ὅσον εἶνε ἀθῶαι, κέκτηνται τὴν ἀξίαν των, ἀλλὰ πρόκειται περὶ ἄλλου δώρου. τοῦ δώρου δι' οὗ τις ἀντιλαμβάνεται ἐκ τῆς κομικῆς των ἀπόψεως τὰ παράλογα πέριξ του, τὸ ἀσυνάρτητον καὶ ἀστάθμιστον ἐν ταῖς δρίσεσιν, ἐν ταῖς ἰδέαις καὶ ἐν τῇ διαγωγῇ τῶν περὶ ἡμᾶς. Τὸ δῶρον αὐτὸ συνήθως συνυπάρχει μετὰ σθεναροῦ χαρακτήρος καὶ εἰς τὸν Ἄρνολδ ὡς ποιητὴν καὶ ὡς κριτικόν, ἐχρησίμωσεν ὡς ὄργανον λίαν εὐεργετικῆς ἐπιδρίσεως.

Τοῦτο ἀκριβῶς τὸ δῶρον καὶ ἡ ζῶσα ἰδέα τῆς σωφροσύνης εἶνε ἴσως ὅλος ὁ στῆλος καὶ ὅλος ὁ στρατὸς ὧν ἡ Ἑλλὰς ἔχει ἀνάγκη ὅπως προσανατολισθῆ μετὰ τὴν ἄγουσαν πρὸς τὸ ἑλληνιστῆ βιοῦν. Μὴ ἔχοντες τὰ ἐφόδια ταῦτα ἀφήκαμεν τὰ ἰδεώδη μας, ἀτομικὰ καὶ ἔθνικα, νὰ μείνωσι χθαμαλά, διαμορφούμενα καθ' ὑπαγόρευσιν τῆς φωνῆς τῶν κατωτέρων ἐνστικτῶν μας. Ἐλησμονήσαμεν ὅτι ὑπάρχουσι καὶ στοιχεῖα ἵπερ δὲν δύναμεθα νὰ περιφρονήσωμεν ἀτιμωρητέ. Καὶ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἀκριβῶς εἶνε τὰ οὐσιωδέστερα τοῦ ἑλληνισμοῦ—ἡ γλυκύτης, ἡ συμπάθεια, ἡ αὐστηρὰ φιλαλήθεια, τὸ μακρόθυμον, ἡ ἀλληλεγγύη, ἡ πνευματικότης, τὸ φιλέρευνον. Οὕτως ἢ ἄλλως ἐν τῇ ἱστορίᾳ μας, τὸ ὀπτικὸν νεῦρον τῆς ψυχῆς μας ἔπαθε νάρκωσιν καὶ ἀντὶ τῶν ἀπαραιτήτων αὐτῶν στοιχείων ἐκρίναμεν ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ὡς οὐσιώδη στοιχεῖα τὴν φιλαντίαν, τὴν ἀπάτην, τὴν σκληρότητα, τὴν ὀργήν, τὸν ἀνταγωνισμόν, τὴν πανουργίαν τὴν μισαλλοδοξίαν, τὴν χρηματοφροσύνην, τὸ μισέρευνον. Ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἰατρικὴ θεραπεία τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου τῆς ψυχῆς μας. Πρὸς τοῦτο ἡ ἰσχυροποίησις τῆς θελήσεως εἶνε φάρμακον μεγάλης σπουδαιότητος, καὶ περὶ αὐτοῦ ἡ ΕΡΕΥΝΑ καταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως διαφωτίξῃ ἀντλοῦσα ἐκ τῶν ἀρίστων πηγῶν τὰς νύξεις πρὸς καλλιέργειαν ὑγιούς καὶ ἰσχυρᾶς θελήσεως. Τὸ πᾶν εἶνε νὰ μετατεθῆ τὸ κέντρον τῆς θελήσεως ἀπὸ τοῦ κόσμου τῆς ὕλης (ἦτοι τῆς ἀρνητικότητος) εἰς τὸν κόσμον τοῦ πνεύματος (ἦτοι τῆς θετικότητος). Ἡ μετάθεσις αὕτη εἶνε ἡ ἐγγύτης τῆς μονίμου ἐλευθερίας. Πάντων ἀνάσσει τὸ πνεῦμα, καὶ ἐκτὸς ἐὰν ταχθῶμεν μετ' αὐτοῦ, θὰ ταχθῶμεν κατ' ἀνάγκην μετὰ τῶν ὑποχειρίων αὐτοῦ. Τὸ ἡμέτερον πρόγραμμα:—ἀνθρωπισμός, πνευματικότης, ἔρευνα—καὶ ἡ συγκεφαλαιούσα αὐτὸ λέξις βιονομία συνοψίζει τὴν μέθοδον πρὸς καταρτισμὸν τοῦ τελείου γνώμονος τοῦ ἱκανοῦ νὰ ἐγγυηθῆ ὑλβιότητα καὶ μεγαλείον. Εἶνε προσέτι μία τῶν σοβαρωτέρων ἐργασιῶν τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ, ἡ προσπάθεια ὅπως δημιουργήσῃ ὑγιᾶ δημοσίαν γνώμην, βασιζομένην ἐπὶ ὀριστικῶν συγκεκριμένων ἀρχῶν ἱκανῶν νὰ ἰθύνωσι τὰ ἄτομα καὶ τὸ σύνολον. Ἐκ τούτου ὑπάρχει ἔλπις ν' ἀκτινοβολήσῃ τάσις πρὸς ἀνθρωπισμόν, τάσις δηλαδὴ πρὸς ἐπικράτησιν τῶν ἀνωτέρων ὁρμεμφύτων τῆς ἀνθρώπινης ἰδιοσυστάσις. Τὸ ἐφ' ἡμῖν διὰ τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ ἀγωνιζόμεθα νὰ κινή-

σωμεν τὸ γένος εἰς νέας ἐμπνεύσεις. εἰς νέους πόθους, εἰς νέας δυνάμεις, εἰς νέα κατορθώματα, εἰς νέους ὀρίζοντας ἐν πάσῃ σφαίρᾳ τοῦ βίου του. Ὡς προορισμὸν τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ ἐτάξαμεν τοῦτο: νὰ διαχύνη φῶς καὶ θάλπος. Δὲν πρόκειται περὶ ἀναγεννήσεως, ἀλλὰ περὶ δημιουργίας νέου ἑλληνικοῦ ἔθνους, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον πρέπει νὰ δημιουργήσωμεν δράκα ἑλλήνων (φύσει καὶ ἀνατροφῇ εὐπατριδῶν). Αὕτη τότε θὰ δημιουργήσῃ περιβάλλον οὐ ἐντὸς οἰοσδήποτε ἀναπνέων, θὰ ἀναπνέῃ ζωὴν καὶ αὐτανάπτυξιν. Μία δρᾶξ τοιαύτη εἶνε ἀπειρῶς πολυτιμωτέρα μιᾶς μοίρας θωρηκτῶν. Στῆλαι δημιουργοῦνται εὐκόλως ὅταν ὑπάρχῃ πλοῦτος, πλοῦτος δὲ παράγεται ἀκατασχέτως ὅταν ὑπάρχων πολλοὶ χαρακτῆρες ἰσχυρᾶς θελήσεως καὶ ἀδαμαντίνης χρηστότητος. Ἄλληθὺς σωφρο- νέστεροι θὰ εἴμεθα καταβάλλοντες προσπάθειαν πρὸς ναυπήγησιν (ἐπιτραπίτω ἢ λέξις διὰ τὸ ἐπίκαιρον) ναυπήγησιν δρακὸς τοιούτων ἑλλήνων. Λαχεῖα διὰ στῆλους! Ἄν τὰ λαχεῖα δὲν ἦσαν αὐτόχρημα μέσα ἐκφραλισμοῦ τοῦ χαρακτῆρος, θὰ ἔλεγον, λαχεῖα μᾶλλον πρὸς ἴδρυσιν ἐκπαιδευτηρίων, φυτωρίων ἀνθρωπισμοῦ καὶ σωφροσύνης. Ἀπωλείσθησαν πολλοὶ εὐκαιρίαι—αἱ πλείωται—ἀλλὰ δὲν ἀπωλείσθησαν πᾶσαι. Ὑπάρχει ἀκόμη καιρὸς. Θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν θὰ οἰκτείρωμεν τὰ παρόντα ιδεώδη μας. Ἄλλὰ θὰ εἶνε πολὺ ἄργι τότε—καὶ οὐαί!—ἐκτὸς ἐὰν ἐγκαίρως τὸ γένος ἀποκτήσῃ τὴν κλεῖδα ἢ τὴν προσφέρει ἡ ΕΡΕΥΝΑ. Τὸ μεσαιωνικὸν οἰκοδόμημα εἶνε ἐτοιμόρροπον καὶ θὰ πέσῃ. Πῶς θὰ τὸ ἀντικαταστήσωμεν; Τίς τότε θὰ ποιμάνῃ, τίς θὰ ἰθύνῃ, πόθεν ἢ κραταίωσις ἴνα λυτρωθῇ τὸ γένος ἀπὸ καλπάζουσας ἀπόγνωσιν, ἢ δαιμονισμῶν καὶ ἐξαχρείωσιν; Τίς; πόθεν, ἐκτὸς ἐὰν τὸ ἔθνος ἀντιληφθῇ τίς φυλάττει τὴν κλεῖδα τῆς ζωῆς. Καὶ τῆς Ἰαπωνίας ὑπέρτερα θὰ συνετέλει ἡ Ἑλλὰς ὑπὸ τὸν ὄρον τούτου—νὰ ἀντιληφθῇ ποῦ εἶνε ἡ κλεῖς.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

Διὰ τῶν δύο προλαβόντων τευχῶν διεξηγήθησαν αἱ ἀρχαὶ αἵτινες ἔδει νὰ διέπωσι τὴν κατωτάτην ἐκπαίδευσιν, ἣτις θὰ κατελάμβανε τέσσαρα ἔτη, καὶ τὴν μέσην ἐκπαίδευσιν, γενικώτερον μὲν, μέχρι ἡλικίας 14 ἐτῶν ὅσον ἀφορᾷ ἐξασφάλισιν ὑγείας καὶ ἀνακάλυψιν ἰδιοφυίας, εἰδικώτερον δέ, μέχρι ἡλικίας 18 ἐτῶν ὅσον ἀφορᾷ χρησιμοποίησιν τῆς ἀνακαλυφθείσης ἰδιοφυίας. Προκειμένου ἤδη νὰ διεξηγηθῶσιν αἱ ἀρχαὶ αἵτινες ἔδει νὰ διέπωσι τὴν ἀνωτάτην παιδείωσιν ὑποθέτομεν ὅτι εἰλειτούργησε τὸ ἡμέτερον σχέδιον ἐπὶ δεκαεξ ἔτη, ὅτι δηλαδὴ διερρυθμίσθησαν συνωδὰ πρὸς αὐτὸ ἐπὶ δεκαεξαετίαν ἢ τε κατωτάτη καὶ ἡ μέση παιδεία. Ἐχομεν ἐνώπιον ἡμῶν περὶ τοὺς ἑκατοντακισχιλίους ἐφήβους ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Πρώτιστον μέλημα ἡμῶν ἔσται ἡ προσήκουσα οἰκησις ἐκάστου τῶν ἐφήβων τούτων. Ἡ ἱκανοποίησις τῆς ἀνάγκης ταύτης δίδει ἀμέσως, οἷον αὐτομάτως, γένεσιν εἰς δέκα πανεπιστήμια. Τὸ γεγονός εἰς οὐδεμίαν ἐμβάλλει ἡμᾶς ἀμηχανίαν ἢ σύγχυσιν διότι ἔχομεν μελετήσῃ τὸ σύστημα τῆς Ὁξφόρδης καὶ τῆς Κανταβρυγίας, οὐ τὰ πλεονεκτήματα παρελάβομεν ἀπορρίψαντες τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πείρας ταύτης ὀργανίζομεν τὰ δέκα ἡμῶν πανεπιστήμια οὕτως

ὥστε ἕκαστον αὐτῶν νὰ ἔχῃ περὶ ἑαυτὸ καὶ ἐξ ἑαυτοῦ ἐξαρτωμένας, δεκαπέντε δορυφόρους Σχολὰς ἃς ὀνομάζομεν Συμβιωτήρια. Πράγματι τὰ δεκαπέντε Συμβιωτήρια δὲν εἶνε δορυφόρα κεντρῶν τινος Ἰδρύματος, ἀλλὰ μέλη ὁμοσπονδίας, καὶ ἡ ὁμοσπονδία αὕτη εἶνε τὸ πανεπιστήμιον. Τοιαύτας ὁμοσπονδίας ἐννοῶ ὅτι θὰ ἔχομεν ἀμέσως δέκα, μετὰ δεκαεξαετίαν ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος. Ἄλλὰ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ὁ ἀριθμὸς τῶν πανεπιστημίων μας (τῶν ὁμοσπονδιῶν) κατ' ἀνάγκην θὰ αὐξήσῃ μέχρι οὐ ὁ ὀλικὸς αὐτῶν ἀριθμὸς φθάσῃ εἰς 30. Πᾶν ὅ,τι διδάσκεται σήμερον εἰς τὸ πανεπιστήμιον δύναται νὰ διδάσκηται καὶ εἰς τινα τῶν ἡμετέρων 30. Ἄλλ' ἔχομεν ζωτικὴν ἀνάγκην πανεπιστημίων εἰδικῶς ἀφιερωμένων εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν ναυτιλίαν, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, τὴν μεταλλουργίαν, τὴν ὀρυκτολογίαν, τὴν μηχανικὴν, τὴν μουσικὴν. Τὰ πανεπιστήμια ταῦτα ἰδρύνονται ἐν πάσαις ταῖς ἐπαρχίαις τοποθετούμενα ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸν εἰδικὸν κλάδον ὃν διδάσκουσιν. Οὕτω, παραδείγματος χάριν, ἐν πανεπιστήμιον εἰδικῶς ἀφιερωμένον εἰς τὴν γεωργίαν ἰδρύεται ἐν γεωργικῇ ἐπαρχίᾳ, ἐν πανεπιστήμιον ἀφιερωμένον εἰς τὴν ναυτιλίαν ἰδρύεται πλησίον εἰς λιμένας. Πάντα τὰ μέσα καὶ μηχανήματα πρὸς ἐκμάθησιν τοῦ κλάδου εἰς ὃν ἐν πανεπιστήμιον εἶνε ἀφιερωμένον θὰ εὐρίσκονται ἐν προσηκούσῃ ὀργανώσει εἰς τὰ Συμβιωτήρια τὰ συναπαρτίζοντα αὐτό. Οὕτω προκειμένου περὶ πανεπιστημίου ἀσχολουμένου κυρίως εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, τὰ δορυφόρα αὐτοῦ Συμβιωτήρια θὰ παρέχωσι πᾶν μέσον ἐρευνῶν ἀστρονομικῶν, ἐρευνῶν μικροσκοπικῶν, ἐρευνῶν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, τῆς χημείας, τοῦ ἤχου, τοῦ φωτός, τῆς θερμότητος κλπ.

Τὸ ἡμέτερον ἐκπαιδευτικὸν σύστημα, δυνάμει τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ καθ' ἣν ἡ μαθητεία ἐκτείνεται ἐπὶ 17 ἔτη, εἶνε εἰς θέσιν νὰ παρέχῃ ὄχι μόνον τὴν γνώσιν μιᾶς τέχνης, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐκαιρίαν πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ἀποκτηθείσης τέχνης—ἐφαρμογὴν αὐτῆς ἐπ' ἀμοιβῇ. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον, ἐν συναφείᾳ πρὸς ἕκαστον Συμβιωτήριον λειτουργοῦσιν (ὅπως καὶ ἐν τοῖς σχολείοις τῆς κατωτάτης καὶ τῆς μέσης παιδείας) πολλὰ ἐργαστήρια ἐν οἷς ἐνασκεῖται χρήσιμὸς τις τέχνη καὶ ἐν οἷς πᾶς φοιτητῆς ἐργάζεται ἐξ ὥρας τὴν ἡμέραν.

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ λοιπὴ ὑπηρεσία, οἷον μαγειρεῦμα, καθαρισμὸς κλπ. ἐκτελεῖται ὑπὸ τῶν φοιτητῶν ἐκ περιτροπῆς.

Ἐν συναφείᾳ πρὸς γεωργικὸν πανεπιστήμιον ὑπάρχουσιν ἐκτάσεις γῆς ἐν αἷς φύονται σιτηρὰ καὶ καρποὶ πρὸς χρῆσιν τῶν φοιτητῶν καὶ καθηγητῶν τοῦ τε γεωργικοῦ πανεπιστημίου καὶ ἐπίσης ἐκάστου ἐκ τῶν ἄλλων. Τοιοῦτοτρόπως χρησιμοποιοῦνται αἱ τόσαι χέρσοι γαῖαι αἱ διψῶσαι χεῖρας καὶ ἐγκεφάλους. Εἶνε γεγονός πιστοποιούμενον ὑπὸ ἀκριβῶν ἐπιστημονικῶν ὑποδογισμῶν ὅτι ἐὰν ἡ Ἑλλὰς ἐκαλλιεργείτο ὅπως τὸ

Βέλγιον θὰ ἠδύνατο νὰ δόσῃ τροφήν εἰς 7 ἑκατομμύρια κατοίκων, καὶ ἐὰν ἐκαλλιεργεῖτο ὅπως ἐνιαχοῦ τῆς Ἀγγλίας, ὅπως ἐν Λομβαρδία, ὅπως εἰς τὰ περίξ τῶν Παρισίων, θὰ ἠδύνατο νὰ θρέψῃ πληθυσμὸν 10 ἑκατομμυρίων. Ὅ,τι ἀληθεύει περὶ τῆς γεωργίας, ἀληθεύει ἐπίσης καὶ περὶ πάσης βιομηχανίας, καὶ εἶνε βέβαιον ὅτι δοθέντος ὑλικοῦ, ὀργανισμοῦ καὶ νοῦ, ὁ πλοῦτος ὅστις δύναται νὰ παραχθῇ εἶνε ἀνεξάντλητος.

Ἡ διαρρύθμισις τῶν ἐργαστηρίων εἶνε τοιαύτη ὥστε ὅχι ὅλοι οἱ φοιτηταὶ νὰ ἐργάζονται ἐν τινὶ ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ἕκαστος φοιτητῆς νὰ ἐργάζεται ἐν αὐτῷ ἀριθμῷ τινῶν ὥρων. Τοιοῦτοτρόπως εἰς φοιτητῆς, ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς θὰ ἐμελέτα ἀστρονομίαν ἢ νομικά, θὰ ἀφιέρου ἄλλας ὥρας τῆς ἡμέρας εἰς ἐνάσκησιν προσοδοφόρου ξυλουργικῆς, φερ' εἰπεῖν. Μία φοιτήτρια, ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς θὰ ἐμελέτα μαθηματικά, ἢ μουσικὴν, θ' ἀφιέρου καὶ ὥρας τινὰς ἄλλας τῆς ἡμέρας εἰς ἐνάσκησιν προσοδοφόρου ὠρολογιοποιίας ἢ ραπτικῆς.

Σημειωτέον ὅτι αἱ διανοητικαὶ σπουδαὶ εἶνε ἐντελῶς προαιρετικαί. Μόνον οἱ ἔχοντες ἔρωτα πρὸς αὐτάς θὰ τὰς ἀκολουθῶσιν, οἱ δὲ λοιποὶ θὰ εἶνε ἐλεύθεροι νὰ ἀφιερῶσι πλείοτερον χρόνον εἰς τὰ ἐργαστήρια, ἢ ἐπὶ τῶν ἐπαύλεων, ἐκτὸς ἐὰν προτιμῶσι νὰ σπαταλήσωσι τὸν πολύτιμον χρόνον τῶν ἀκολουθοῦντες σπουδὰς ἐξ ὧν οὐδὲν ὄφελος θὰ ἀποκομίσωσι ποτέ, ἀφοῦ δὲν ἔχουσι πρὸς αὐτάς ἔρωτα. Μία ἐγγύησις ὑπάρχει πάντοτε κατὰ τῆς σπατάλης ταύτης τοῦ πολυτίμου χρόνου, ὅτι δηλαδὴ εἰσὶ πάντες ὑπόχρεοι νὰ ἐργάζονται εἰς τὰ ἐργαστήρια καὶ ἐπίσης νὰ γυμνάζονται στρατιωτικῶς φοιτηταὶ καὶ φοιτήτριαι. Ἐπειδὴ ἀνέφερα στρατιωτικὰ γυμνάσια δεόν νὰ σημειώσω τοῦτο ὅτι τὰ μὲν στρατιωτικὰ γυμνάσια θὰ εἶνε ὑποχρεωτικά εἰς ὅλους, ἀλλ' ἡ στρατιωτικὴ θητεία θὰ εἶνε προαιρετικὴ. Ἐφαρμοζομένης τῆς ἀρχῆς ταύτης ὅχι μόνον τὸ ἔθνος ὡς σύνολον καθίσταται ἰσχυρότερον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄτομον ἀποκτᾷ πλείονα συναίσθησιν ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας. Μέχρις οὐ αὐτὴ ἡ ἀρχὴ ἐφαρμοσθῆ, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐπικρατῇ ἄλλο τι ἢ ἡ τυραννία τοῦ στρατιωτικισμοῦ χωρὶς τὴν ἐγγύησιν περὶ μαχιμότητος ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης. Θὰ εἴπη τις “ μᾶς ὑπεσχέθης ἄρθρον περὶ πανεπιστημιακῆς παιδείσεως καὶ μέχρι τοῦδε μᾶς ὠμίλησες μόνον περὶ ἐργαστηρίων καὶ στρατιωτικῆς μορφώσεως.” Ἄπ' ἐναντίας ὅ,τι εἶπον εἶνε ἡ οὐσία τῆς πανεπιστημιακῆς παιδείσεως, διότι τὰ τριάκοντα πανεπιστήμια, ὡς ἐκ τοῦ συστήματος οἶον ἐλειτούργησεν εἰς τὰ δύο πρῶτα στάδια τῆς Παιδείας, θὰ διοικῶνται ὑπ' ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὑπερόχου διανοίας καὶ ὑπερόχου ἠθους, καὶ πᾶς προσερχόμενος εἰς ἐξετάσεις θὰ εὐρίσκειται ἐνώπιον ἐξεταστοῦ οὐ ὑπέρτατον ἰδεώδες εἶνε νὰ ἀναγνωρίξῃ μόνον μάθησιν, χαρακτηριστῆρα καὶ χρησιμότητα, ὡς ἀναμφισβήτητα συστατικά τοῦ ἐξεταζομένου. Ἐπειτα ἐπικρα-

τοῦσα ἀρχὴ τοῦ ἡμετέρου συστήματος τούτου εἶνε ὅτι δεόν νὰ ὦσι προσिताὶ εἰς τοὺς φοιτηταὺς πᾶσαι αἱ εὐκαιρίαι πρὸς τελειοποίησιν ἐν παντὶ κλάδῳ πρὸς ὃν ἔχουσι γνήσιον ἔρωτα, καὶ ἐξ οὗ θὰ ἀπεκόμζον οἰονδήποτε γνήσιον, ἀξιόζηλον προσόν. Προσέτι, καὶ τοῦτο εἶνε ἡ ψυχὴ τῆς ἀκαδημαϊκῆς μορφώσεως, ἕκαστον Συμβιωτήριον θὰ ἔχῃ εὐρείας καὶ λαμπρὰς αἰθούσας ἐν αἷς θὰ συγκροτοῦνται συχνὰ συναθροίσεις ἀμφοτέρων τῶν φύλων, καὶ θὰ ἀνταλλάσσονται ἐπισκέψεις ἀπὸ τῶν διαφόρων Συμβιωτηρίων, συστηματικῶς καὶ ἐν ἀναφορᾷ πάντοτε πρὸς τὴν ἐπιδίωξιν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἠθους καὶ τῆς ἀκαδημαϊκῆς μορφώσεως. Προσθετέον ὅμως ὅτι πάντες οἱ οὕτω ἐν τοῖς Συμβιωτήριοις διαμορφούμενοι, οἵτινες συγχρωτίζονται ἀδελφικῶς ὅσῳδήποτε διαφέρει ἡ κοινωνικὴ αὐτῶν θέσις, ἐν τῇ συναισθήσει ὅτι ἐργάζονται ὅλοι διὰ τῶν χειρῶν των, καὶ ὅλοι διὰ τῶν διαφόρων ἰκανοτήτων των ἀυξάνουσι τὴν ὀλβιότητα καὶ τὴν αἴγλην τοῦ συνόλου, ὑποδεικνυόμενοι οὕτω ἴσοι πρὸς ἀλλήλους, ἐν τῇ συναισθήσει των ταύτη βαπτίζονται διὰ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου του εἰς ἀληθεῖς ἰππότας καὶ εὐπατρίδας. Καὶ ἰδοὺ διατί. Ἀπὸ μικροτάτης ἡλικίας ἐντυπῶνται εἰς τὴν καρδίαν ἕκαστου τὰ αἰσθήματα ἐκεῖνα τῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς αὐτοπεποιθήσεως, τῆς χρησιμότητος, τῆς ἀλληλευλαβείας ἅτινα συναποτελοῦσι τὴν βάσιν τοῦ ἰπποτικοῦ χαρακτήρος. Ἐπομένως ὁ οὕτω ἀνατρεφόμενος, μακρὰν τοῦ νὰ φιλοδοξῇ ἀπολαύσεις καὶ ἀμερινομνησίαν, θὰ ἀνησυχῇ περὶ τοῦ πῶς νὰ ἐκτελέσῃ ἐπιμελέστερον καὶ τελεσφορότερον τὸ καθήκον του ἀκριβῶς ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ τῆς τιμῆς του, καὶ πάντες θὰ θεωρῶσιν ὡς εὐγενῆ καὶ ἐντιμον χαρακτήρα ἐκεῖνον ὅστις ἔμαθε νὰ ὑπηρετῇ ὡς ἀριστα τοὺς ὁμοίους του. Ἄν τοῦτο δὲν εἶνε πανεπιστημιακὴ παιδείσις, τί ἄλλο δύναται νὰ εἶνε;

Ἢδη, περατωθείσης προσηκόντως τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἐν ἡλικίᾳ 21 ἐτῶν, ἡ πολιτεία δύναται νὰ εἴπη ὅτι ἐξεπλήρωσε τὴν ὑποχρέωσίν της πρὸς τὰ τέκνα τῆς πατρίδος. Ἀπομένει τώρα καὶ αὐτὰ νὰ ἐκπληρώσωσι τὰς ὑποχρεώσεις των πρὸς τὴν πολιτείαν. Τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν ταύτην εἶνε νὰ ἀποδόσωσι τὰ τροφεῖα, τὰ δίδακτρα καὶ τὰς μερίμνας, ἐν μορφῇ ἐκδουλεύσεων πρὸς τὸ κράτος—ἐν συγκεκριμένῃ μορφῇ ὑπηρεσίας. Ἐντεῦθεν τὸ πρῶτον καθήκον τοῦ περατοῦντος τὰς σπουδὰς του ὡς ἀνωτέρω, εἶνε νὰ τοποθετηθῇ ἐπὶ τετραετίαν τοῦλάχιστον ὡς (ἔμμισθος, ἐννοεῖται) δημόσιος λειτουργός, ἤτοι ὑπάλληλος ἐργαζόμενος χρησίμως ὀκτῶ ὥρας τὴν ἡμέραν, πρὸς παραγωγὴν προϊόντος τινοῦ, ὑλικοῦ ἢ ἠθικοῦ ἀναγκαίου εἰς τὸ ἔθνος. Ὅσοι ὅμως τῶν, ὡς εἴρηται, μορφωθέντων ἔχουσιν ἴδιον πλοῦτον δύναται ἂν θέλωσι νὰ καταθέσωσιν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον μέρος τοῦ πλοῦτου των ἀντὶ νὰ ὑπηρετήσωσιν ἐπὶ τετραετίαν.

Ἰπὸ τοιοῦτον σύστημα δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, οἶον διεξηγήθη ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ καὶ ἐν τοῖς δυσὶ προηγουμένοις,* τὰ ἐξῆς ἀγαθὰ θετικῶς ἐξασφαλίζονται: α'.) τὰ τέκνα τῆς πατρίδος τρέφονται, ἀνατρέφονται, περιθάλπονται, γυμνάζονται καὶ ἐκπαιδεύονται, κατὰ τὸν τελεσφορώτατον τρόπον· β'.) παρέχεται ταυτοχρόνως ἀσχολία ἀρμοδία καὶ προσοδοφόρος εἰς πάντας ὧν ἡ ἡλικία εἶνε 25 ἐτῶν καὶ κάτω· γ'.) ἐπιτυγχάνεται ἐγγύησις περὶ χρησίμου καὶ ἐντίμου σταδίου εἰς πάντας ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ διαμείνωσιν ἰσοβίως ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ κράτους. Ταῦτα πάντα ἐξασφαλίσθησαν ἀντὶ σμικροτάτης μόνον ἐπεμβάσεως εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν. Ἡ μόνη περίπτωσις καθ' ἣν ἐγένετο τοιαύτη ἐπέμβασις εἶνε ἡ ἀφορώσα τὸν ὅρον τῆς τετραετοῦς δημοσίας ὑπηρεσίας, ἡ τὴν ἀντ' αὐτῆς πληρωμὴν χρηματικῆς ποσοῦ. Ἄλλὰ τί εἶνε τοῦτο ἀπέναντι τοῦ ἐπαχθεστάτου ζυγοῦ ὃν καλοῦμεν στρατιωτικὴν θητείαν; Ἡ ἐν λόγῳ τετραετῆς δημοσίας ὑπηρεσίας δὲν εἶνε ποσῶς ὑπέρογκος θεωρουμένη ὡς πληρωμὴ τῶν κολοσσιαίων ἀγαθῶν ἅτινα ἐπεδαψίλευσεν ἡδὴ ἡ ζητούσα τὸν ἐλαφρὸν ὅρον τοῦτον πατρίς. Ἄλλως τε καὶ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ὁ ὅρος εἶνε αὐτόχρομα τύχη καὶ ὑποκατάστασις, εἶνε ἑναρξίς βεβαίου σταδίου, εἶνε πλοῦς πρὸς ἀσφαλῆ λιμένα. Ἀναλογισθῶμεν δὲ τὸ σπουδαῖον ἐπακολούθημα ὑπὸ γενικὴν κοινωνικὴν ἔποψιν: "Ὅχι μόνον ἡ εὐδεια καὶ ἡ χρηματικὴ στενοχωρία σχεδὸν καταργεῖται καὶ ἐκλείπει ἀπὸ προσώπου τῆς πατρίδος, ἀλλὰ καὶ ἡ διάπραξις οἰουδήποτε ἐγκλήματος καθίσταται ἀδύνατος, παντὸς σχεδὸν ἐλατηρίου εἰς ἐγκληματικότητα αἰρομένου. Ἀλλὰ τὸ οὐχ ἦττον σπουδαῖον ἐπακολούθημα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἡμετέρου συστήματος ἔσται ὅτι πᾶσαι αἱ μωραὶ κοινωνικαὶ διακρίσεις, ὅπουδήποτε ὑπάρχουσι, θὰ ἐκλείψωσι, διότι ἀξία καὶ τιμὴ θὰ ἀποδίδεται μόνον εἰς τὴν χρησιμότητα, τὴν ἀγαθότητα, τὴν καλλονήν, τὸ σθένος καὶ τὴν πνευματικότητα. Πάντα δὲ ταῦτα τὰ δῶρα τὸ σύστημά μας καλλιεργεί καὶ ἀναπτύσσει καὶ παρέχει τοῖς πᾶσιν. Ὅλοι θὰ χαίρωσι τὰ δῶρα ἅτινα τῶρα χαίρουσιν ὀλίγοι προνομιούχοι, καὶ ἐπομένως ἡ πατρίς ἡμῶν θὰ εἰσέλθῃ εἰς περίοδον ὀλβιότητος καὶ εὐδαιμονίας οἷα μόνον προεμαντεύθη μέχρι τοῦδε εἰς τὰ ὄνειρα τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν ποιητῶν. Ἴσως εἴπη τις ὅτι αὐτὰ δὲν εἶνε δυνατόν ποτε νὰ πραγματοποιηθῶσιν. Ὁ λέγων τοῦτο ὑποστηρίζει τὸ δόγμα του ἐκ δύο λόγων. Δυσὸν θάτερον δηλαδὴ σκέπτεται, ἡ ὅτι αὐτὰ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῶσι διότι μᾶς λείπει ἡ ἀπαιτουμένη ἀνατροφή ὥστε νὰ τὰ ἐπιδιώξωμεν καὶ τὰ ἐπιτύχωμεν, ἡ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῶσι, φρονεῖ, διότι μᾶς λείπουσι τὰ χρηματικὰ μέσα. Ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν ἀπαιτουμένην ἀνατροφήν ἡμεῖς

περὶ αὐτοῦ ἔχομεν προνοήσει παραλαβόντες τὰ τέκνα ἀπὸ τῆς μικροτάτης ἡλικίας των, ἵνα τὰ γαλουχήσωμεν συνωδὰ πρὸς τὸ σύστημά μας. Ὡστε μετὰ τινα ἔτη δὲν εἶνε φόβος νὰ μᾶς λείψουν αἱ ἀπαιτούμεναι διάνοιαι καὶ καρδίαί καὶ θελήσεις πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰ χρηματικὰ μέσα διὰ τὴν ἐφαρμογήν, εἴμεθα σύμφωνοι ὅτι ἡ ἀπαιτουμένη δαπάνη εἶνε πολὺ μεγάλη. Ἄλλ' ἂν κατόπιν ἐρεύνης ἀνακαλύψωμεν ὅτι καίτοι εἶνε μεγάλη εἶνε ὅμως ἐπιτεύξιμος ἄνευ κἂν φορολογίας, τότε δὲν θὰ ὑπάρχῃ ἀντίρρησις, πᾶς δὲ νοήμων θὰ ἀντιληφθῇ ὅτι τὸ σύστημά μας εἶνε πραγματοποιήσιμον. Ἰδῶμεν εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος περὶ τῆς δαπάνης.

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΟΣ.

Ἐν τῇ ΕΡΕΥΝῃ τοῦ Ὀκτωβρίου, διερμηνευομένων τῶν ἀρχῶν τοῦ Ρῶσκιν, ὑπεδείχθησαν ἀκροβιγῶς αἱ φάσεις τοῦ ὀλέθρου δι' οὗ ἀπειλεῖ τὸ ἔθνος ἡ ὀρθόδοξος πολιτικὴ οἰκονομία. Χωροῦμεν ἡδὴ εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐρεύνης τοῦ θέματος ἀφορώντες εἰς τὴν ὑπόδειξιν τῆς εὐεργετικῆς ἐπιδράσεως ἣν θὰ ἴσκει ἐπὶ τοῦ ἔθνους ἡ ἀναστήλωσις τῶν ζωσῶν ιδεῶν ἐξ ὧν ἀπορρέει ἡ ὑγίης καὶ ἀληθῆς ἐπιστήμη τοῦ πλοῦτος καὶ ἡς ἀποκλείει ἐκ τῆς σφαίρας τῆς ἡ ψευδῆς ἐπιστήμη ἡ ὀνομαζομένη πολιτικὴ οἰκονομία. Ἡ μέχρι τοῦδε ἔρευνα ἡμῶν διέτριψεν ἐν μέρει εἰς τὸ ἀξίωμα ὅτι ἀπαιτεῖται αὐστηρὰ διάκρισις μεταξὺ πλοῦτος δικαίου καὶ πλοῦτος ἀδίκου. Ἐνόσφ δὲν διαγράφεται γνώμων τις διακρίνων ἐπακριβῶς τὸν ἐκ δικαιοσύνης προερχόμενον πλοῦτον ἀπὸ τὸ ἐξ ἀδικίας προερχόμενον χρῆμα, ὁ κίνδυνος τοῦ ἔθνους συνίσταται εἰς τὸ ὅτι οἰκοδομοῦμεν ἐπὶ τοῦ ψεύδους καὶ ἐπομένως βαδίζομεν πρὸς ἐπαίσχυντον θάνατον. Ἄλλ' εἶνε ἐπ' ἀνάγκης νὰ ἀναλύσωμεν περισσότερον τὴν ἐτυμηγορίαν ταύτην, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι πολλαί, ποικίλαι καὶ πολύτροποι εἶνε αἱ φάσεις καὶ αἱ κατηγορίαι τοῦ ψεύδους. Φερ' εἰπεῖν, μία προσποίησις εἶνε ψεῦδος, μία "ἀθῶα" διαφήμισις εἶνε ψεῦδος, μία "εὐφυῆς" στρατηγικότης εἶνε ψεῦδος, ἡ πρὸς τὸ θεαθῆναι τάσις εἶνε ψεῦδος. Οὐσία τοῦ ψεύδους εἶνε ἡ ἐξαπάτησις καὶ ζημία τοῦ ἄλλου. Πᾶν δὲ ἀπόκτημα κατορθούμενον δι' οἰασδήποτε ἐξαπάτησεως τοῦ ἄλλου ἄγει εἰς ἠθικὸν θάνατον, ἐπομένως πᾶσαι αἱ φάσεις τοῦ ψεύδους. Οὕτω παρακμάζουν καὶ θνήσκουν τὰ ἔθνη. Ὁ ζητῶν πλοῦτον ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ ἄλλου ζητεῖ ἠθικὸν θάνατον, καὶ τὸν εὐρίσκει ἐν ὄλῃ τῇ εἰδεχθείᾳ του ἅπαξ ἐπιτυχῶν τὸ ζητούμενον ὑπὸ τοιοῦτους ὁρους. Πᾶς θάνατος εἶνε ἐπακολούθημα καταστάσεως δημιουργουμένης ὑπὸ μὴ ὑγείας. Ἡ δικαιοσύνη εἶνε ἠθικὴ ὑγεία ἐπομένως ἐπακολούθημα τῆς ἀδικίας εἶνε ὁ ἠθικὸς θάνατος. Οὐδεμία ἠθικὴ ἴασις εἶνε δυνατὴ ἄνευ τοῦ ἡλίου τῆς

* ΕΡΕΥΝΑ Ἰουλίου καὶ Ὀκτωβρίου.

δικαιοσύνης, ὅστις διχάζει καταμερίζει καὶ τηρεῖ ἐν πλάστιγγι καὶ ἰσορροπία, δηλαδὴ ἐν ἀρμονία, τὰ ἡμισφαίρια τῆς ἀνθρωπίνης συστάσεως. Τὸ οὐσιώδες προκειμένου περὶ πλούτου εἶνε ἡ δικαιοσύνη. Ἡ φιλανθρωπία εἶνε σαθρὰ ὡς βάσις τῆς κοινωνίας, ἰδίως διότι τείνει ν' ἀποστρέψη ἀφ' ἡμῶν τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης. Βασιζόμενοι ἐπὶ τῆς ἐλεημοσύνης κινδυνεύομεν νὰ θεωρήσωμεν περιττὴν τὴν δικαιοσύνην. Οἱ διδάσκοντες τὴν ὀρθόδοξον πολιτικὴν οἰκονομίαν παρέβλεψαν ἐντελῶς τὴν ἐννοίαν ταύτην τῆς δικαιοσύνης, καὶ λέγουσιν ὅτι διδάσκουσι τὴν "ἐπιστήμην τοῦ πλουτεῖν ἀνεξαρτήτως ἠθικῶν βλέψεων." Ἀλλὰ τότε μέρος τῆς ἐπιστήμης τοῦ πλουτεῖν ἀνεξαρτήτως ἠθικῶν βλέψεων δύναται νὰ εἶνε καὶ ἡ δηλητηρίασις, ἡ ἡ νόθευσις τροφίμων, ἡ ἡ ἐκβίασις, ἡ ἡ ληστεία, ἡ ὁ σφετερισμὸς περιουσίας διαπιστευθείσης ἡμῶν, ἡ καὶ αὐτὴ ἡ λωποδυσία. Πάντα ταῦτα εἶνε μέσα ἐπιτεύξεως πλούτου ἀνεξαρτήτως ἠθικῶν βλέψεων. Ἐννοεῖται δὲν λέγομεν ὅτι ὁ καθηγητὴς τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας ἐπιδοκιμάζει τὰ εἰρημένα μέσα ἐπιτεύξεως πλούτου. Ὅχι· αὐτὰ δὲν τὰ θεωρεῖ οὔτε δίκαια οὔτε νόμιμα, ἀλλ' ἐπιδοκιμάζει ἄλλα ἅτινα δὲν θεωρεῖ μὲν δίκαια, θεωρεῖ ὅμως νόμιμα. Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον νὰ καθορισθῇ ἡ σχέσις μεταξὺ τοῦ νομίμου καὶ τοῦ δικαίου· καὶ ἂν ἡ πολιτικὴ οἰκονομία ὠρίζετο ὡς "ἐπιστήμη τοῦ πλουτεῖν δικαίως, τότε θὰ ἐβλέπομεν προφανῶς ὅτι ἵνα ὁ πλούτος εἶνε ἀνεγνωρισμένος ὑπὸ τῆς πολιτείας πρέπει νὰ ἔχη ἐπιτευχθῇ συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπιστήμης, δηλαδὴ δικαίως, καὶ τότε ὅλοι θὰ ἐπέιγοντο νὰ ἐνασκήσουν καὶ ἐφαρμόσουν τὴν δικαιοσύνην. Ἡ ἀπόλυτος δικαιοσύνη βεβαίως δὲν εἶνε δυνατόν ποτε νὰ ἐφαρμοσθῇ, ὅπως οὔτε ἡ ἀπόλυτος ἀλήθεια εἶνε δυνατόν ποτε νὰ ἐπιτευχθῇ, ἀλλ' ἐὰν ἐπιδιώκωμεν πιστῶς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἀναντιρρήτως δυνατόν θὰ εἶνε νὰ κατορθώσωμεν τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀλήθειαν ὅση μᾶς ἀναγκαῖοι πρὸς διεξαγωγὴν ἀσφαλοῦς, ἐντίμου, εὐκόσμου καὶ εὐδαίμονος βίου.

Προκειμένου τώρα περὶ πληρωμῆς ἐργατῶν, τὸ πρῶτον πρᾶγμα εἶνε νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων τῆς δικαιοσύνης. Εἶδομεν ἤδη τί σημαίνει πληρωμὴ διὰ χρήματος. Πληρόνω τὸν ἐργάτην μου διὰ χρήματος, σημαίνει ὑπόσχομαι εἰς αὐτὸν ὅτι ἡ ἐργασία καὶ ὁ χρόνος ὃν δαπανᾷ δι' ἐμέ, θὰ τοῦ ἀποδοθῶσιν ὀλοκλήρῃ ὅταν λάβῃ αὐτῶν ἀνάγκην. Ἄν τοῦ ὑπόσχεθῶ ὀλιγώτερα, τὸν ἀδικῶ· ἂν τοῦ ὑπόσχεθῶ περισσότερα μὲ ἀδικεῖ. Ἄν δύο συναγωνίζονται νὰ μοῦ παρέξουν τὴν ἐργασίαν καὶ τὸν χρόνον ὃν ἔχω τώρα ἀνάγκην, ὁ εἰς τὸν ὁποῖον χρησιμοποιοῦ ἀδικεῖται χρησιμοποιοῦμενος ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ δεχθῇ ὑπόσχεσιν ὀλιγώτερου παρὰ τὸ ὀλοκλήρον. Ὅταν ὅμως πλὴν ἐμοῦ καὶ ἄλλος τις ἔχη ἀνάγκην

ἐργάτου, ὑπάρχει δὲ εἰς μόνος τοιοῦτος, τότε οὗτος ἀδικεῖ καὶ ἐμέ καὶ τὸν ἄλλον ἐπιτυχάνων ὑπόσχεσιν πλεον τοῦ ὀλοκλήρου. Ἡ ἀκριβὴς καὶ πλήρης ἀνταλλαγὴ ὀλοκλήρου ἀνθ' ὀλοκλήρου, αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴν δικαιοσύνην. Μολαταῦτα, διὰ λόγους ὅτινες θὰ ἐδικαίουν τὴν ἰδέαν τοῦ καρποῦ ἐν εἴδει μικροῦ πλεονάσματος ἐν τῇ ἀποδόσει μετὰ τινα χρόνον,* τὸ οὐσιώδες νὰ ἐνθυμούμεθα εἶνε ὅτι ἡ ἀνταπόδοσις ἦν ὑποσχόμεθα οὐδέποτε πρέπει νὰ εἶνε ἔλαττον τοῦ ὀλοκλήρου. Δίκαιον ἡμερομίσθιον ἐπομένως εἶνε μόνου τὸ συνιστάμενον εἰς τόσον χρήμα ὅσον ἀρκεῖ ἵνα ἐν τῷ μέλλοντι ἀνταπόδοσις εἰς τὸν ἐργάτην τὴν ἐργασίαν ὅσην παρέσχευ—οὐδαμῶς ἔλαττον αὐτῆς, ἴσως μάλιστα ἐλαφρῶς πλεον αὐτῆς. Αὐτὴ εἶνε ἡ δικαιοσύνη, ἐξ ἧς καὶ μόνης δύναται νὰ προκύψῃ ἀρμονία καὶ ὑγεία· καὶ ὁ χαρακτήρ αὐτῆς ὡς δικαιοσύνης παραμένει ἀναλλοίωτος ἔστω καὶ ἂν εἶνε πολυάριθμοι οἱ προσφερόμενοι νὰ ἐκτελέσωσι δεδομένην ἐργασίαν. Ἄν ἐξ εἴκοσι προσφερομένων ἀπορρίπτω τοὺς δεκαεννέα, οὐδαμῶς ἔπεται ὅτι εἶνε δίκαιον ὁ εἰκοστὸς νὰ λάβῃ ἔλαττον τοῦ ὀλοκλήρου. Ἄν ἐξ οἴου δὴ ποτε λόγου δέχθῃ ὑπόσχεσιν ἐλάττονος, ἀδικεῖται καὶ ὁ οἴου δὴ ποτε λόγος ὅστις τὸν ἔπεισε, δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ ἐκβίασις. Ἡ ὑπόσχεσις, ὡς εἶδομεν, ἔχει τὴν μορφήν νομίματος, ἦτοι χρήματος, καὶ ἐνεκα τῆς μορφῆς ταύτης καθίσταται καθολικὴ ἀντὶ προσωπικῆς. Δηλαδὴ, ἐνῶ ὁ ἐργάτης μοῦ παρέχει ἀτομικὴν ἐργασίαν, λαβὼν παρ' ἐμοῦ τὴν ὑπόσχεσιν τῆς ἀνταπόδοσεως ἐν μορφῇ χρήματος ἔχει πίστωμα εἰς βῆρος τοῦ συνόλου, καὶ δύναται νὰ ἀντλήσῃ ἀπὸ τὸ σύνολον ὅταν θελήσῃ. Αὐτὸς εἶνε εἰς λόγος ὅστις πείθει τὸν ἐργάτην νὰ δεχθῇ ὑπόσχεσιν ἐλάττονος, διότι προτιμᾷ χρήμα ὃ ἐστὶ τὴν ἀσφάλειαν τὴν προκύπτουσαν ἐκ τῆς χρεώσεως τοῦ συνόλου. Πᾶσα δόσις χρήματος εἶνε ἐπιταγὴ εἰς βῆρος τοῦ ἔθνους καὶ εἰς ὄφελος τοῦ λαμβάνοντος τὸ χρήμα. Φυσικὸν ἄρα εἶνε νὰ δεχθῇ χρήμα ἔλαττον τοῦ ἀκεραίου χάριν τῆς ἐν λόγῳ ἀσφαλείας. Εὐχαρίστως παρέχει μᾶς ὥρας ἐργασίαν δεχόμενος ὑπόσχεσιν ἡμισείας ὥρας ἀνταποδοτέας ὑπὸ τοῦ ἔθνους. Εὐχαρίστως δηλαδὴ θυσιάζει τὸ ἡμισυ τῆς περιουσίας του διὰ νὰ εἶνε ἀσφαλὴς περὶ τοῦ ἄλλου ἡμίσεος. Τοῦτο προδήλως εἶνε πηγὴ μεγάλης δυσκολίας καὶ περιπλοκῆς περὶ τὸν καθορισμὸν τοῦ ἡμερομισθίου ἐν μορφῇ χρήματος· ἀλλ' οὐδόλως θίγει τὴν οὐσίαν τῆς ἀνταλλαγῆς. Ἡ ἐργασία ἔχει πάντοτε, κέκτηται, τὴν ἀξίαν τῆς τὸσφ ὠρισμένην καὶ πραγματικὴν ὅσφ ὠρισμένον καὶ πραγματικὸν εἶνε πάντοτε τὸ εἰδικὸν βῆρος οἴου δὴ ποτε πράγματος, ἔστω καὶ ἂν ὁ καθορισμὸς τοῦ εἰδικοῦ αὐτοῦ βῆρους δὲν εἶνε εὐκόλος ὅταν τὸ

* Μοῦ δίδεις μᾶς ὥρας ἐργασίαν σήμερον, θὰ σοῦ δοθῇ ἐν τῷ μέλλοντι ὅταν λάβῃς ἀνάγκην ἐργασίαν μᾶς ὥρας καὶ πέντε λεπτῶν. Τὰ πέντε λεπτά εἶνε ὀλοκλήρῃ δὲ καρπὸς τῆς σπαρείσης ἐργασίας.

πράγμα εἶνε ἠνωμένον μετ' ἄλλων οὐσιῶν διαφόρου εἰδικοῦ βάρους. Ἐπειδὴ εἶνε δύσκολον νὰ καθορισθῇ ἡ ἀξία τῆς ἐργασίας, δὲν ἔπεται ὅτι πρέπει νὰ τεθῶσι κατὰ μέρος αἱ ἀπαιτήσεις τῆς δικαιοσύνης. Ἄπ' ἐναντίας αὐταὶ αἱ ἀπαιτήσεις εἶνε τὸ ἄριστον ἡμῶν βοήθημα πρὸς τὸν καθορισμὸν διότι ὡς εἶδομεν εἶνε τῆς ἐπιστήμης βάσις ἡ δικαιοσύνη. Αἱ δυσκολίαι ἄς γεννᾷ ἡ ἐπικρατοῦσα πολιτικὴ οἰκονομία εἶνε ἀπείρως μεγαλύτεραι καὶ περιπλοκώτεραι, ἀκριβῶς διότι ὡς γνώμων αὐτῆς λαμβάνεται, ὄχι ἡ δικαιοσύνη, ἀλλ' ὁ βαθμὸς τῆς εἰς ἡν εὐρίσκεται ὁ ἐργάτης ἀνάγκης νὰ δεχθῇ ὀλιγώτερον. Τὸ ζήτημα πρόκειται τοῦτο: Εἶνε ἀθέμιτον νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν ἀνάγκην του (αὕτη ἄλλως οὐδέποτε εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῇ δι' ἀναλυτικῆς ἐρεύνης), ἀλλὰ τὸ θεμιτὸν εἶνε νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὸ τί ἔχει λαμβάνειν (ὅπερ καὶ ἐξακριβούται ἀναλυτικῶς). Ἴνα ἴδωμεν τὴν ἀνάλυσιν, λάβωμεν τὸ παράδειγμα καθ' ὃ δύο ἐργάται προσφέρονται νὰ ἐκτελέσωσι μίαν ἐργασίαν. Ὁ ἕτερος αὐτῶν χρησιμοποιεῖται ἄτε δεχθεὶς τὸ ἡμισυ τῆς δικαίας ἀμοιβῆς, καὶ ὁ ἄλλος ἀποπέμπεται ἄτε μὴ δεχόμενος τόσῳ ὀλίγον. Τὸ ἐπακολούθημα εἶνε ὅτι ὁ ἀποπεμφθεὶς ὑποτίθεται ἤδη ἄεργος καὶ πεινῶν καὶ βεβαίως τὸ αὐτὸ ἐπακολούθημα θὰ προέκυπτε καὶ ἐν ἡ περιπτώσει ὁ χρησιμοποιηθεὶς ἐλάμβανε τὴν δικαίαν, ἤτοι τὴν ὀλόκληρον, πληρωμὴν του. Ὡστε λοιπὸν εἶνε τὸ αὐτό, θὰ ἀνακράξῃ τις, ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσιν, εἴτε, δηλαδή, ὁ χρησιμοποιηθεὶς ἐργάτης ἐπληρόνετο τὸ ἡμισυ, εἴτε ὀλόκληρον. Ὅχι, ἀπαντῶμεν ἡμεῖς, ὑπάρχει διαφορά. Ἵπάρχει μάλιστα δύο εἰδῶν διαφορά. Ἐν πρώτοις μία ἐπουσιώδης, καὶ κατόπιν μία οὐσιώδης. Ἡ ἐπουσιώδης διαφορά συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ὁ χρησιμοποιηθεὶς ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἐπληρώθη ἀνεπαρκῶς, ἐν δὲ τῇ δευτέρῃ περιπτώσει, ἐπαρκῶς. Ἡ οὐσιώδης διαφορά εἶνε ἡ ἐξῆς: Κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν (τὴν ἀδικον) ὁ χρησιμοποιηθεὶς τὸν ἐργάτην κατακρατεῖ τὸ ἡμισυ τοῦ ὀφειλομένου, καὶ μὲ αὐτὸ τὸ κατακρατούμενον δύναται νὰ μισθώσῃ καὶ ἄλλον ἕνα ἐργάτην δ' ἄλλο τι ἔργον, ἐπὶ ἐπίσης ἀδίκῳ ἀμοιβῇ. Ὡστε ἔχομεν ἀμέσως δύο ἐργάτας ἀνεπαρκῶς ἀμειβομένους, καὶ ἄλλους δύο, ἀέργους καὶ πεινῶντας. Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν περίπτωσιν (τὴν δικαίαν), ὁ χρησιμοποιηθεὶς ἐργάτης λαμβάνει ὀλόκληρον τὴν ἀμοιβὴν του καὶ ἐπομένως δὲν μένει περισσευμὰ τι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ χρησιμοποιησαντος ὅστις οὕτω δὲν δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ δεύτερον ἐργάτην δι' ἄλλο τι ἔργον ἐξ ὑστερήματος τοῦ πρώτου. Περιορίζεται λοιπὸν ἡ ἐξουσία του. Ἀντιστοίχως ὁμοῦς εὐρύνεται ἡ ἐξουσία τοῦ χρησιμοποιηθέντος ὅστις ἀποκτᾷ τὴν δύναμιν νὰ μισθώσῃ καὶ αὐτὸς ἄλλον ἐργάτην δεχόμενος τὸ ἡμισυ. Ἐὰν πράξῃ τοῦτο, τότε ἔχομεν τὸν Α ἐργαζόμενον διὰ τὸν Β ἐπὶ

ἐπαρκεῖ ἀμοιβῇ, καὶ τὸν Γ ἐργαζόμενον διὰ τὸν Α ἐπὶ ἀνεπαρκεῖ ἀμοιβῇ. Πάλιν λοιπὸν ἔχομεν δύο ἀέργους καὶ πεινῶντας· μὲ ἄλλας λέξεις ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἀριθμὸν τῶν χρησιμοποιουμένων δὲν ὑπάρχει διαφορά μεταξὺ τῶν δύο περιπτώσεων, τῆς δικαίας καὶ τῆς ἀδίκου. Ἡ διαφορά ἐγκείται μόνον εἰς τὸ ποσὸν τῆς πληρωμῆς καὶ εἰς τὰ πληρόνοντα πρόσωπα. Ἡ οὐσιώδης λοιπὸν διαφορά εἶνε ὅτι κατὰ μὲν τὴν ἀδικον περίπτωσιν δύο ἄνθρωποι ἐργάζονται δι' ἕνα· κατὰ δὲ τὴν δικαίαν, εἰς ἐργάζεται δι' ἕνα χρησιμοποιητήν, καὶ ἕτερος διὰ τὸν χρησιμοποιούμενον, καὶ ἡ ἄλυσις δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ εἰς πολλὰς βαθμίδας ἐκδουλεύσεως. Ἡ πλουσιονομικὴ δύναμις μεταβαίνει ἀπὸ χρησιμοποιητοῦ εἰς χρησιμοποιούμενον, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς δικαιοσύνης, ὡς ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀδικίας ἡ δύναμις σταματᾷ καὶ συγκεντρῶνται εἰς ἕν ἄτομον χρησιμοποιοῦν ὀμάδας ἀνθρώπων ἐπὶ ἀνεπαρκεῖ πληρωμῇ, ἀφιεμένων διπλασίως ἄλλων τόσων ἐν ἀργίᾳ καὶ πείνῃ. Αὐτὸ τὸ ἄτομον, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς δικαιοσύνης θὰ ἠδύνατο μόνον νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ ἐγγυτέρου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐν διηνεκῶς περιοριζομένῳ βαθμῷ ἡ δύναμις (δηλαδὴ ὁ πλοῦτος) διαβιβάζεται ἀπὸ κύκλου εἰς κύκλον, ἀρδεύουσα τὰ κοινωνικὰ στρώματα, μέχρις οὗ ἀναλωθῇ. Ἴδου ἐντεῦθεν πῶς ἡ δικαιοσύνη πατάσσει ταῦτοχρόνως δύο κακά, τὴν πολυτέλειαν, καὶ τὴν ἀνηθικότητα. Πῶς; Ἀποσοβεῖται ἡ συγκέντρωσις πλοῦτος εἰς ἄτομα ἀφ' ἑνός, ἀνασθηλοῦται ἡ ἀρετὴ τῆς ἀκεραιότητος ἀφ' ἑτέρου. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπουσιώδης διαφορά, περὶ τῆς εἰπον ἀνωτέρω, δὲν εἶνε ὀλιγώτερον σπουδαία. Τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς πληρωμῆς ἐργατῶν χρησιμοποιουμένων ὑπὸ ἑνός ἀτόμου εἶνε προσκομμα προαγωγῆς, ἐνῶ ἡ ἄλυσις τῶν ἐπαρκῶς πληρονομένων ἐργατῶν χορηγεῖ μέσα προβιβασμῶ ἐν τῇ κοινωνικῇ κλίμακι. Οὕτω διαρρυθμιζομένης τῆς δυνάμεως τοῦ πλοῦτος δὲν δύναται νὰ μείνῃ τόπος πρὸς ὑπαρξιν ἀργίας καὶ ἐνδείας.

Αὐτὸ εἶνε τὸ ζωτικὸν πρόβλημα ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται τὸ μέλλον τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου καὶ κατὰ συνέπειαν τοῦ ἔθνους. Αὐτὸ τὸ πρόβλημα εἶνε ὁ πυρὴν ὄλων τῶν ἄλλων δυσκολιῶν, κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν καὶ ἐθνικῶν. Δύο εἰσὶν αἱ δυνάμεις αἱ ταρασσουσαι τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ὀλβιότητα οἰασθήποτε χώρας, ὁ συναγωνισμὸς καὶ ἡ καταδυνάστευσις, αἱ δύο δὲ αὐταὶ δυνάμεις ἀντεπιδρῶσιν ἐπ' ἀλλήλων, δηλαδὴ ὅσῳ μεγαλύτερος ὁ συναγωνισμὸς τόσῳ μεγαλύτερα ἡ καταδυνάστευσις καὶ τὰνάπαλιν. Ἴδου δὲ διατί. Ὁ χρησιμοποιῶν τὴν ἐργασίαν τῶν ἄλλων ἐκμεταλεύεται τὴν περίπτωσιν τὴν κρατοῦσαν αὐτοῦ ἐν συναγωνισμῷ καὶ ἐπιτυγχάνει τὴν ἐργασίαν τῶν ὑπὸ ἀδίκους ὄρους, δηλαδὴ ἐφθνήν. Δημιουργεῖ ἐντεῦθεν κατάστασιν ἀθλιότητος ἐξ ἧς πάσχουσι ὄχι μόνον αὐτοί, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ καταδυναστεύων. Ἴσως μάλιστα, εἰς τὸ τέλος τῆς

γραφής, αὐτὸς πάσχει δεινότερα, διότι δημιουργῶν δούλους, ἀναποδράστως γίνεται καὶ αὐτὸς δούλος. Ἡ ἀδικία εἶνε ζυγός, φέρων χάος καὶ ἀναρχίαν, ἀσυμβίβαστος δὲ πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς εὐκόσμου κυβερνήσεως καὶ τῆς εὐκάρπου συνεργασίας.

(Προσεχὲς ἔρθρον, περατοῦν τὴν μελέτην, θὰ διαλαμβάνη περὶ ἀξίας.)

Ο ΒΙΟΝΟΜΙΚΟΣ ΓΝΩΜΩΝ ΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑ.

[Ἄρθρον 866.]

Τεσσαράκοντα μόλις ἔτη παρήλθον ἀφ' ὅτου τὸ ρηξικέλευθον τοῦ ἰαπωνικοῦ χαρακτήρος ἐνεκαίνισεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἰαπωνικοῦ ἔθνους ἐποχὴν ἣς τὰ προϊόντα τώρα ἀρχίζει νὰ ἀποθαυμάζη ὁ κόσμος. Μέχρι πρό τινας οἱ ἰάπωνες εἶχον τὴν φήμην νοσημονων μιμητῶν, καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ οἴησει τοῦ ὀδυτικὸς πολιτισμὸς ἐθώπευε καὶ τρόπον τινα προστατευτικῶς ἐχλεύαζε τοὺς μικροὺς αὐτοὺς μιμητὰς τῶν ἀρετῶν του. Ἄλλ' ἦτο πλάνη ἢ ἐντύπωση αὕτη ὅπως πάντοτε αἱ ἐξ οἴησεως προερχόμεναι ἐντυπώσεις εἰσὶ πλάναι. Τὸ ζήτημα ἤδη ὅπερ μᾶλλον ἐρευνᾶται εἶνε ἂν ὁ δυτικὸς πολιτισμὸς προώρισται νὰ γίνῃ μιμητὴς τοῦ ἰαπωνικοῦ πνεύματος. Οἱ ἰάπωνες δὲν ὑπήρξαν οὔτε μιμηταὶ εἰμὴ παντὸς ὅ,τι ἐν τῇ πείρᾳ τῶν ἄλλων εὗρισκον ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὰ ὑψηλὰ ἰδεώδη ἅπερ αὐτοὶ εἶχον μορφώσει ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Κομφουκίου. Ἐπῆρξαν ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἐρευνηταὶ οἱ ἰάπωνες οὐδέποτε ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ των παραιτηθέντες ἐρεύνης ὅπως ἀντ' αὐτῆς ἀσπασθῶσι δόγμα τι ἢ φανατισμὸν, ἢ ὅπως ταυτίσωσι τὰ ἔθνικα ἰδεώδη των μετὰ τὰς τύχας θεσμοῦ τινος, ἢ φατρίας ἢ κόμματος ἢ αἰρέσεως. Ἀντελήφθησαν ὅτι ὄχι ἡ εὕρεσις, ἀλλὰ ἡ ἐρευνα τῆς ἀληθείας εἶνε τὸ πρακτικὸν καὶ τὸ λυσιτελές. Ἡ εὕρεσις τῆς ἀληθείας εἶνε ἀνέφικτος, ἀλλ' ἡ ἐρευνα αὐτῆς εἶνε ἡ δύναμις ἢ ὠθοῦσα τὸν ἐρευνητὴν πρὸς ἀτέλευτον πρόοδον. Τὸ ὅτι ἡ ἀπόλυτος ἀλήθεια δὲν δύναται νὰ εὕρεθῇ ποτέ, τοῦτο οὐδαμῶς εἶνε ἐπιχείρημα ὅτι πρέπει νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν προσπάθειαν καὶ τὴν δράσιν, ἀλλ' εἶνε ἀπ' ἐναντίας ἐπιχείρημα ὅτι πρέπει νὰ ἐμμένωμεν εἰς τὴν ἐρευναν, ἵνα προσεγγίζωμεν πάντοτε καὶ ἐπ' ἀπειρον πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Αὕτη καθ' ἑαυτὴν ἢ ἐμμονὴ εἶνε ἐπίσης καὶ μέθοδος γυμνάζουσα τὰς λειτουργίας ἡμῶν, διανοητικὰς καὶ φυσιολογικὰς, ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς. Μόνοι οἱ ἰάπωνες ἐξ ὅλων τῶν λαῶν τῆς γῆς ἀρχαίων καὶ νεωτέρων, φαίνεται ὅτι ἀντελήφθησαν τὸν νόμον τοῦτον. Τὸν ἀντελήφθησαν καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ἀντέσχον κατ' ἄλλων τάσεων ἀντιστρατευομένων πρὸς τὴν ἐμμονὴν αὐτῶν εἰς τὸ γνησίως ἐρευνητικὸν πνεῦμα. Καὶ βεβαίως καὶ οἱ ἰάπωνες δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ἀκόμη ὅτι εἰσὶν ἐκτὸς κινδύνου ὅσον ἀφορᾷ τὰς δυνάμεις τῆς ἀντοχῆς

των κατὰ τάσεων ἀντιστρατευομένων πρὸς τὴν μέθοδον τῆς προόδου καὶ τὴν ὡς ἐγγιστα ἐφαρμογὴν τῆς ἀληθείας.

Εἶνε ἀκριβῶς νῦν ἐπίκαιρον ὅθεν, καὶ ἐνδιαφέρει ἐξόχως νὰ ἀναλύσωμεν τὰ στοιχεῖα τὰ ἀποτελοῦντα τὸ ἰαπωνικὸν πνεῦμα, διὰ νὰ ἐξακριβώσωμεν τὴν πίστιν τοῦ ἰάπωνος. Λέγω πίστιν, διότι πᾶν ὅ,τι ἰσχυρὸν καὶ μόνιμον ἐν τῷ κόσμῳ προκύπτει, εἶνε προϊόν μιᾶς πίστεως εἴτε ὁμολογούμενης εἴτε μῆ. Καὶ εἶνε πρόδηλον ὅτι ἡ δύναμις ἢ ἀνατέλλουσα εἰς τὸν κόσμον ὡς ἰαπωνικὸς πολιτισμὸς, εἶνε προϊόν τῆς ἰαπωνικῆς πίστεως. Πᾶσα θρησκεία, ἐφ' ὅσον διαμένει ἀνόθευτος ἀπὸ δογματισμὸν καὶ μισαλλοδοξίαν, εἶνε ἀτύχημα μὴ καρποφόρος πίστις, καὶ ἀποτελεσμα αὐτῆς εἶνε ἡ συνοχὴ καὶ ἐνοποίησης τοῦ γένους ὅπερ ἐμφορεῖται αὐτῆς. Εἶνε ἡ ψυχὴ αὐτοῦ τοῦ γένους. Πᾶν ὅ,τι τείνει πρὸς τὴν συναδέλφωσιν, τὴν ἐνότητα, καὶ τὴν ἀνέλιξιν εἶνε ἐκ τῆς οὐσίας τῆς θρησκείας, διότι ἡ πίστις τοῦ Σύμπαντος εἶνε ἀκριβῶς αὐτό, καθολικὴ συναδέλφωσις, ἐνότης καὶ ἀνέλιξις. Καίτοι λοιπὸν οἱ ἰάπωνες δὲν πρεσβεύουν ὀρισμένον τι θρησκευμα, δυνάμεθα ἐν τούτοις νὰ εἴπωμεν περὶ αὐτῶν ὅτι πρεσβεύουσι τὴν μόνην ἀληθῆ θρησκείαν ἐφ' ὅσον ἡ πίστις των εἶνε καθολικὴ καὶ ἀπηλλαγμένη στασιμότητος καὶ μισαλλοδοξίας. Τὸ Σύμπαν ἐν τῇ καθολικότητι αὐτοῦ εἶνε δίκαιον, καὶ δὲν δύναται νὰ ἀπαλλοτριώσῃ ἀπὸ τῆς αἰγίδος αὐτοῦ φυλὴν δρῶσαν ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς αὐτό. Ἀλλὰ δὲν ἀνέλαβεν ἡ ΕΡΕΥΝΑ νὰ ἐξάρῃ τὰς ἀρετὰς τῶν ἰαπώνων. Ἔργον αὐτῆς εἶνε νὰ ἐρευνᾷ πᾶν ὅ,τι ἀναφαίνεται ὡς ἀρετὴ. Ποῖον εἶνε τὸ ζωοποιὸν στοιχεῖον τῆς ἰαπωνικῆς ἀρετῆς; Τοῦτο ἀκριβῶς νῦν ἐρευνητέον. Προσέτι μάλιστα ἐρευνητέον καὶ τί θὰ ἠδύνατο νὰ προστεθῇ εἰς τὸ ἰαπωνικὸν ἰδεῶδες ἵνα ἡ δύναμις αὐτοῦ καταστῇ ἀήττητος. Ἰδεώδους οὕτω πλουτισθέντος, ἀξίζει βεβαίως νὰ γίνωσι μιμηταὶ καὶ ἄλλοι λαοί. Ὅτι οἱ ἰάπωνες πλουτίζουσι τὰ ἰδεώδη των διηνεκῶς δὲν ἔχω ἀμφιβολίαν· δύναμαι ἐπομένως νὰ προμαντεύσω εὐρυτάτας τὰς διαστάσεις τῆς ἀνελίξεως αὐτῶν. Ἄς σταθμίσωμεν ἐπὶ στιγμὴν τὸ ἐνώπιόν μας φαινόμενον. Ἡ λυδία λίθος τῆς ἀξίας ἐνὸς ἔθνους εἶνε ἀναμφιβόλως ὁ πόλεμος. (Πᾶς πόλεμος εἶνε βάρβαρος, ἀλλὰ δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τούτου.) Πῶς ἀναδείκνυνται οἱ ἰάπωνες ὑποβληθέντες εἰς τὴν βάσανον τοῦ πολέμου. Ἐν ταῖς νίκαις των, ἡρεμοὶ καὶ μετριοπαθεῖς. Ἐν τοῖς αἰσθήμασιν αὐτῶν πρὸς τὸν ἠττώμενον ἐχθρὸν, ἰππόται. Ἐν τοῖς τρόποις αὐτῶν πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τραυματίας, ἀνθρωπισταί. Βλέπει τις ὄχι στρατὸν ἀγόμενον ὑπὸ μίσους, πάθους ἢ φιλεκδικίου αἰσθήματος, ἀλλὰ στρατὸν ἀποτελοῦντα οἷον εὐσάρκωσιν νόμου τινος τῆς φύσεως καὶ λειτουργοῦντα ἀπαθῶς πρὸς πραγμάτων μιᾶς αἰωνίας ἀρχῆς, στρατὸν οὐ λάβαρον εἶνε μὴ ζῶσα ἰδέα. Τὸ

ἔξοχον αὐτὸ φαινόμενον οὐδεὶς δύναται νὰ τὸ ἀρνηθῆ, καὶ οὐδεὶς τὸ ἐνθυμεῖται ποτὲ πρὶν λαβὸν χώραν ἐν τῇ ἱστορίᾳ, εἰμὴ ἐν ἐξαιρετικαῖς τισι περιπτώσεσιν, ἐπεισοδιακῶς. Ἀναντίρρητον καὶ πρωτοφανές, ἀλλὰ πῶς ἐξηγεῖται; Τί κρύπτεται ὀπισθεν αὐτοῦ τοῦ φαινομένου; Ὅπισθεν παντὸς φαινομένου κρύπτεται πάντοτε ἐν νοούμενον. Ποῖον εἶνε ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει τὸ νοούμενον ὅπερ κρύπτεται ὀπισθεν ἀπὸ τῶ ἐνώπιόν μας φαινόμενον; Ἀλλὰ πρέπει νὰ οὐσιοποιήσω ἀκόμη δι' ὀλίγων ὑπομνήσεων τὸ φαινόμενον τοῦτο. Μὴ λησμονήσωμεν τὴν ἀξιοπρεπῆ διεξαγωγὴν τῶν διαπραγματεύσεων πρὸ τοῦ πολέμου, τὴν ἡρεμον ἐτυμηγορίαν τοῦ ἔθνους ὑπὲρ τοῦ πολέμου ἅπαξ τὸ ἀναπόδραστον αὐτοῦ κατέστη ἀναμφισβήτητον. Μὴ λησμονήσωμεν τὸν εὐθύς ὕστερον καταδηλωθέντα γενικὸν ἠρωισμόν τῶν τε ναυτῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν, ὅπερ δὲ μέγιστον μὴ λησμονήσωμεν τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν ἁρμονίαν τοῦ ὄλου, καὶ τὴν οὐχὶ ἐν λόγοις καὶ θεωρίαις, ἀλλὰ πραγματικὴν καὶ ἀληθινὴν ἀπόφασιν πάντων νὰ ἐκλέξωσι δυοῖν θάτερον ἢ νίκην ἢ θάνατον. Δὲν πρόκειται μόνον περὶ τῆς ἀνδρείας τοῦ ἰάπωνος· ἀνδρείους δύνανται νὰ ἐπιδείξωσιν ὅλα τὰ ἔθνη, παλαιὰ καὶ νέα· ἀλλὰ πρόκειται προσέτι περὶ τοῦ ἀκηλιδώτου. Ἀνίκητος καὶ ἀκηλιδώτος ἀναφαίνεται ὁ ἰαπωνικὸς χαρακτήρ. Χαρακτήρ τοῦ ἀληθοῦς ἰππότου οὐτινος σύνθημα κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἦτο sans peur et sans reproche. Ὁ συναισθανόμενος ἐν ἑαυτῷ ἐνεργοῦν ἀήττητον πνεῦμα εἶνε κατ' ἀνάγκην καὶ αὐτὸς ἀήττητος, καὶ ὀφείλω νὰ συμπεράνω ὅτι ἀκηλιδώτος διὰ τὸν αὐτὸν λόγον εἶνε ὁ συναισθανόμενος ἐν ἑαυτῷ ἐνεργοῦν τὸ πνεῦμα τῆς ἀγνότητος καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Τὸ μέγα λοιπὸν γεγονός τοῦ ὁποῦ παραστάμεθα μάρτυρες, καὶ ὅπερ χρήζει ἀναλύσεως εἶνε αὐτὸ ὅπερ διαπιστοῦται πανταχόθεν. Συγγραφεῖς, περιηγηταί, δημοσιογράφοι καὶ στρατιωτικοί, διακηρύττουσι τὸ φαινόμενον λαοῦ ὅστις ἀναπτύξας ἐσωτερικὴν δύναμιν, αὐτοπεποιθήσιν καὶ ὁμόνοιαν, ἀφοῦ κατέστη συμπαγῆς καὶ ὀργανικός, συνησπίσθη εἰς μίαν μάζαν ὡσεὶ εἰς ἄνθρωπος, καὶ ἐρρίφθη εἰς τὸν ὑπέρτατον ἀγῶνα ὅστις εἶνε κυριολεκτικῶς ἔθνικός, διότι συνεπάγεται δυοῖν θάτερον, ἢ θρίμβον ἢ ἐξόντωσιν.

Ἴδωμεν τώρα περίξ τοῦ φαινομένου τούτου, ἐπικουρικὰς τινὰς ἐπόψεις αἵτινες θὰ μᾶς βοηθήσωσιν νὰ εἰσδύσωμεν εἰς τὸ νόημα τοῦ ἐνώπιόν μας γεγονότος. Μία τοιαύτη ἐπισκόπησις θὰ ἀπῆται τόμους, καὶ ὡς εἰκὸς εἰς ἓν ἄρθρον δὲν δύναμαι εἰμὴ νὰ θίξω τὰς πηγὰς τοῦ ἰαπωνικοῦ σθένους καὶ νὰ παραπέμψω τὸν ἐρευνητὴν εἰς τὸ θαυμάσιον δωδεκάτομον σύγγραμμα περὶ Ἰαπωνίας, τοῦ λοχαγοῦ Βρίνκλυ. Τὸ σύγγραμμα αὐτὸ ἔπρεπε νὰ μεταφρασθῆ καὶ μελετηθῆ κατὰ βάθος. Πρέπει δὲ νὰ παραδεχθῶ ὅτι οἱ ἰθύντορες τῆς Ῥωσσίας δὲν θὰ ἔδωκαν πίστιν εἰς τὰς περιγραφὰς καὶ

τὰ συμπεράσματα τοῦ Βρίνκλυ ἵνα τόσο ελαφρὰ τῇ καρδίᾳ ἐξέλθωσιν εἰς πόλεμον κατὰ ἔθλους τόσο καλὰ παρασκευασμένου ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς ἀπὸ γενεῶν. Ὁ Βρίνκλυ λέγει ὅτι τὸ μεγαλεῖον ἐνὸς ἔθνους εἶνε ἢ καλλιτεχνία του. Ἔθνος γνησίως καλλιτεχνικόν, ἅπαξ λάβῃ τὴν νόησιν νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ καλλιτεχνικόν του τάλαντον εἰς εὐρεῖς ἔθνικους σκοποὺς καὶ εἰς ἐξυπηρέτησιν ὑψηλοῦ ἔθνικοῦ ιδεώδους, δὲν δύναται παρὰ νὰ ἐξαρθῆ εἰς μέγα ἀνάστημα. Καλλιτεχνία οὐδὲν ἄλλο σημαίνει εἰμὴ εὐγένειαν αἰσθήματος, καὶ ἡ εὐγένεια τοῦ αἰσθήματος πηγάζει ἀπὸ ἓνα ἄγραφον κώδικα ἠθικῆς ἀρδεύοντα τὸ ἔθνος ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων. Τὰ ὑλικά κατορθώματα προκύπτουν ταχύτατα· τὸ ἠθικὸν ιδεῶδες ἐξ οὗ τὰ ὑλικά προκύπτουν αὐτὸ ἀπαιτεῖ μακρὰν καλλιέργειαν καὶ ὑπομονήν. Ἀκριβῶς δὲ αὐτὸ παρατηροῦμεν ὅτι ἔχει συμβῆ με τοὺς ἰάπωνας, οὓς οὐδεὶς ποτε κατέκτησε καὶ οὐδεὶς φαίνεται πιθανὸν ὅτι ποτὲ θὰ κατακτήσῃ. Οἱ ἰάπωνες ἐποτίσθησαν πρὸ αἰώνων δι' ἐνὸς ἠθικοῦ ιδεώδους. Εὐμοιρήσαντες διδασκάλων οἶος ὁ Ταοκίγκ καὶ ὁ Κομφούκιος, καὶ γνόντες νὰ ἐνωτισθῶσιν αὐτῶν, ἀντιθέτως πρὸς ἄλλα ἔθνη ἅτινα ἀγνωμόνως ἢ ἐπότηζον τοὺς διδασκάλους τῶν με κώνειον, ἢ τοὺς ἐξωστράκιζον, ἢ τοὺς καθήλου ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, οἱ ἰάπωνες ἔγνωσαν νὰ ποτίσωσιν τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς με τὰ διδάγματα τῶν σοφῶν, οἵτινες ἐπόθουν μόνον νὰ εὐεργετήσωσιν. Ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀρχαίου γεγονότος ἐξεπορεύθη ἡ εὐγένεια ἐκείνη τοῦ αἰσθήματος ἢ ἐκδηλωθεῖσα ὡς ἰαπωνικὴ καλλιτεχνία, καί, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς εἰς ἔθνικους σκοποὺς, γενήσασα τὴν ἔθνικὴν ἐκείνην ἠθικὴν ἐξ ἧς ἐβλάστησε τὸ ἤδη ἀνατέλλον ἰαπωνικὸν μεγαλεῖον. Δὲν εἶνε λοιπὸν μοναδικόν τι ὀπισθεν τοῦ φαινομένου. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ὑπολάβωμεν ὡς νοούμενον στοιχεῖον τι μοναδικῆς φύσεως, κινήσαν μόνους τοὺς ἰάπωνας, καὶ ἀνεπίτευκτον παρ' ἄλλοις λαοῖς. Δὲν εἶνε ἰδιάζον τοῖς ἰάπωνι τὸ διδάγμα, ἀλλ' ὅ,τι εἶνε, εἶνε τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἰάπωνες δὲν παρέλειψαν νὰ ἐνωτισθῶσιν τοῦ διδάγματος. Τὸ ἐνεκολπώθησαν καὶ τὸ ἐκαλλιέργησαν, τὸ ἀνέπτυξαν καὶ τὸ ἐφήρμοσαν. Τὸ διδάγμα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἠκούσθη πανταχοῦ, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἐρριζοβόλησεν ὡς βλέπομεν αὐτὸ ριζοβόλησαν ἐν Ἰαπωνίᾳ. Ἐνδιαφέρει ἐξόχως νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν ἀνάλυσιν του· ἐνδιαφέρει νὰ τὸ ἀντιληφθῶμεν ὑπὸ τὴν ἰαπωνικὴν ἐνσάρκωσιν του. Τὸ σύνολον τῶν ἀρετῶν ὅπερ οἱ ἰάπωνες ἐνεστερνίσθησαν, εἶνε λίαν γνωστὸν, ἀλλὰ, μὲλα ταῦτα, καίτοι γνωστὸν, οὐδαμοῦ ἄλλοθι ἐρριζοβόλησε. Πρέπει νὰ τὸ μελετήσωμεν ὅπως οἱ ἰάπωνες τὸ ἀντελήφθησαν, ὅχι ὅπως ἡμεῖς τὸ γνωρίζομεν. Δὲν ἀρκεῖ νὰ γκαρῶμεν τὸς νόμους τοῦ βίου· ἀνάγκη πᾶσα νὰ εἴη τις αὐτοῦ. Οἱ ἰάπωνες συνήγαγον ἱκανὰς βιονομικὰς ἀληθείας εἰς ἓνα ἠθικὸν κώδικα τοῦ ἔθνους,

καὶ τὸν ἀπεκάλεσαν Βουσίδο. Ἄλλ' ἵνα ἀποφύγωμεν τὴν κακότηχον δι' ἡμᾶς ταύτην λέξι, δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν τὸ πρᾶγμα βιονομικὸν γνώμονα, τοῦθ' ὅπερ εἶνε ἰσοδύναμος ἔκφρασις. Βουσίδο εἶνε ἀκριβῶς ὁ ἠθικὸς κώδιξ ὁ χρησιμεύων εἰς τοὺς ἰάπωνας ὡς γνώμων πρὸς ἐφαρμογὴν ἐκάστοτε τῶν νόμων τοῦ βίου. Οἱ ἀναγνώσται τῆς ΕΡΕΤΙΝΗΣ γνωρίζουσιν τί ὀνομάζομεν βιονομίαν. Ὁ βιονομικὸς γνώμων τῆς Ἰαπωνίας δὲν εἶνε ἡ βιονομία, ἀλλ' εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, χάρτης ὁδηγῶν αὐτοὺς εἰς τὸ βιονομικὸν ἰδεῶδες. Μὲ τὸν βιονομικὸν γνώμονα ἐν τῇ κεφαλῇ του, ὁ ἰάπων ἀκολουθεῖ μίαν ἀπαρέγκλιτον γραμμὴν ἐν τῷ βίῳ καὶ γνωρίζει ὅτι βαίνει ἀσφαλῶς. Διὰ τοῦτο ἀφίνει εἰς ἄλλους τὰς θεολογίας καὶ τὰ θρησκευματα καὶ τὰ παντοειδῆ ἄλλα βοηθήματα τῆς ἀνερματίστου διανοίας. Ἀντιθέτως πρὸς τοὺς ἄλλους, ὁ ἰάπων ὁδηγούμενος πιστῶς ὑπὸ τοῦ βιονομικῶν γνώμονος δὲν ἐπιδιώκει χρήματα, δὲν ἀγαπᾷ τὴν ἐπίδειξιν καὶ τὴν διαφήμισιν, δὲν ἀφοσιῶται εἰς τὸ ἀτομικὸν του συμφέρον τόσον ὥστε νὰ τυφλοῦται ὅσον ἀφορᾷ τὰ συμφέροντα, τὰς ἀνέσεις, τὰ δικαιώματα καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ ἄλλου· εἶνε δηλαδὴ ἀλτρουιστὴς μᾶλλον ἢ ἐγωιστὴς, καὶ τάσσει τὰ συμφέροντα τοῦ Δημοσίου ὡς ἱερώτερα τῶν συμφερόντων τοῦ ἀτόμου, ὄχι ἀπλῶς λόγῳ, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ. Ὁ βιονομικὸς γνώμων τοῦ ἐμπνέει τοιοῦτον θάρρος ἀπέναντι τοῦ κινδύνου ὥστε οὐδέποτε διανοεῖται νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν εὐρεθεὶς ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ τῆς πατρίδος του. Ἡ φυγὴ εἶνε ὄνειδος· ὁ θάνατος, ὡς ἀποφυγὴ τοῦ ὄνειδους, τῷ εἶνε εὐπρόσδεκτος. Εἶνε νόμος τοῦ βίου ὅτι ἐὰν μὴ εἶνε πάντες ἔτοιμοι νὰ θυσιάσωσιν ἐν ἀνάγκῃ πᾶν ἰδιωτικὸν συμφέρον εἴτε ἀτόμου εἴτε οἰκογενείας, χάριν τῆς εὐημερίας τοῦ Συνόλου, τὸ Σύνολον δὲν δύναται νὰ εὐημερήσῃ. Ὁ ἰάπων ἔχων ὑπ' ὄψει τὸν νόμον τοῦτου ὄχι μόνον εἶνε πάντοτε ἔτοιμος, ἀλλὰ καὶ ἐπείγεται νὰ ὑποβάλλῃ ἑαυτὸν εἰς αὐστηρὸν τι σωματικὸν τι καὶ διανοητικὸν σύστημα παιδείσεως ἢ πειθαρχίας ἐξ οὗ νὰ ἀποκτήσῃ ἠρωϊσμόν, θάρρος, εὐστάθειαν, καρτερίαν, ἀφοσίωσιν, ἀφοβίαν καὶ αὐτοκράτησιν εἴτε ἐν πολέμῳ εἴτε ἐν εἰρήνῃ. Ὡς εἶπον, ὁ ἀρχαῖος ἰάπων ἀπαξ ἐνωτισθεὶς τοῦ ἠθικοῦ διδάγματος τῶν διδασκάλων τοῦ γένους του, τὸ ἀνέπτυξε καὶ τὸ ἐπλούτισεν ἐρευνήσας τὰ διδάγματα παντὸς σχεδὸν ξένου συστήματος. Οὕτως ἠντλησεν ἀπὸ τὸν σιντοϊσμόν, ἀπὸ τὴν στωϊκὴν φιλοσοφίαν, ἀπὸ τὸν βουδισμόν, ἀπὸ τὸν βραχμανισμόν, καὶ ἀπὸ τὸν χριστιανισμόν, πάντας τοὺς μαργαρίτας ἐκάστου, ὄχι τὰ δόγματά των, ὄχι τὰ ἀλάνθαστά των, ὄχι τὰ ἱερατεία των, ὄχι τὰς τελετουργίας των. Τοιοῦτοτρόπως ἐμόρφωσε βαθμηδὸν τὸν ἀγραφον αὐτοῦ βιονομικὸν γνώμονα, καὶ αὕτη εἶνε ἡ θρησκεία του, ἣτις δὲν εἶνε θρησκεία, ἀλλὰ φιλοσοφία καὶ πηγὴ πίστεως.

ΠΡΟΦΗΤΑΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΥ. ΙΑ'. ΚΟΡΝΑΡΟΣ.

Αἱ τελευταῖαι ἀναλαμπαὶ τοῦ ἑλληνικοῦ φωτός, τρεμοσβύνουσαι ἤδη κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα, ἐξηφανίσθησαν μὲ τὸν Χρυσόστομον, τὸν τελευταῖον ἑλληνα προφήτην τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, καὶ ἐπὶ αἰῶνας ἔκτοτε τὸ κράτος τοῦ σκότους ἐπρυτάνευσεν ἀπροσμάχητον. Ἡ χαραυγὴ ἦν κατὰ τὸν δέκατον ἔκτον αἰῶνα ἔφερεν ὁ ἀστερισμὸς τοῦ λόγου, τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἐρεύνης ἀποκαλύπτει ἡμῖν μίαν ἰταλικὴν φυσιογνωμίαν ἣτις ἀξίζει νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν χορείαν των προφητῶν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ ἅτε σημειοῦσα νέον αἰῶνα καὶ νέαν ἐπαγγελίαν συνέσεως καὶ ἠθικῆς. Ὁ Λουδοβίκος Κορνάρος* ἐνδιαφέρει ἡμᾶς ἐνταῦθα ὡς τοιοῦτος, ὡς ἐξαναστὰς κατὰ τῶν ἐπικρατουσῶν διαιτητικῶν ἔξεων, ἔξεων ἄς ἐξ ἰδίας πείρας διέγνω ὡς ἔξεις μεγάλης ἀφροσύνης ὑπὸ ἔποψιν ὑγείας ἔστω καὶ ἂν δὲν ἐστιγματίσεν αὐτὰς ἀκριβῶς ὑπὸ ἔποψιν ἠθικῆς. Ἡ μέχρι τῶν ἡμερῶν του ὀρθόδοξος ἠθικὴ δύναται ἀνευδοκίμως νὰ θεωρηθῇ συνώνυμος μὲ τὴν ἀνηθικότητα. Ἐὰν τις ἐξανιστατο κατὰ τῆς ὀρθοδόξου ἠθικῆς, ἐσφραγίζετο ἀμέσως ὡς αἰρετικὸς, ὡς ἐχθρὸς τῆς ἐκκλησίας, καὶ παρεδίδοτο εἰς τὴν ἀπανθρωπίαν τῶν φανατικῶν ὑποστηρικτῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τυραννίας καὶ τῆς δεισιδαιμονίας. Τοιαῦτα θύματα τῆς ὀρθοδόξου ἠθικῆς ὑπῆρξαν ἐν τῷ μεσαιῶνι οἱ ὄντως δι' ἠθικὴν καὶ σύνεσιν γνωστοὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Καθαροί, ἥτοι καθαρόφρονες ἢ καθαροδιδαιτοί. Δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουσιν αἱ θρησκευτικαὶ των πεποιθήσεις, ἀλλὰ μᾶς ἐνδιαφέρει ὁ ἀνήθικος καταδιωγμὸς ὃν ἤγειρε κατ' αὐτῶν τὸ ἐκκλησιαστικὸν καθεστὸς, καταδιωγμὸς πρὸς ὃν ἴσως δύναται νὰ παραβληθῇ καίτοι ἀμυδρῶς ὁ πόλεμος τοῦ νῦν ἐν Ἑλλάδι πολιτικοῦ καθεστῶτος κατὰ τῆς αἰρέσεως τῶν νηφωνιστῶν ὃν τινες ἐγνωσμένοι ἐπὶ μορφώσει καὶ ἠθικῇ βασανίζονται τὴν στυγμὴν ταύτην ἐν ταῖς φυλακαῖς τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου δι' οὐδένα ἄλλον λόγον εἰμὴ διότι φρονοῦσι ὅτι δὲν ὑπάρχει αἰωνία κόλασις! Οἱ Καθαροὶ ἀπέιχον κρεοφαγίας, ἀλλ' ἔτρωγον ἰχθεῖς, εἴ τις δὲ αὐτῶν ἔκλινε νὰ ἔλθῃ εἰς συνδιαλλαγὴν μὲ τὴν ἐκκλησίαν, ἤρκει νὰ φάγῃ κρέας δημοσίᾳ ἐνώπιον πλήθους ἱερέων καὶ ἱεραρχῶν διοριζομένων ὑπὸ τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως. Ἀφ' ἐτέρου εἴ τις προσήρχετο νὰ ταχθῇ μετὰ τῶν Καθαρῶν, ἠρωτᾶτο πρῶτον "τρώγεις κρέας" καὶ δὲν ἐγίνετο δεκτὸς εἰμὴ ἐὰν ἐγκατέλειπε τὴν βάρβαρον ἔξιν. Ὁ Κορνάρος δὲν εἶχε σχέσιν μὲ τοὺς Καθαροὺς, ἀλλ' ἀνεξαρτήτως ἐκύρωσε τὸ περὶ διαίτης διδάγμα των. Ἀνήκεν εἰς μεγάλην ἐνετικὴν οἰκογένειαν ἣς πολλὰ μέλη ἐξελέγησαν δόγαι τῆς Βενετίας κατὰ διαφόρους ἐποχάς, καὶ ἐσυγγένευεν ἴσως μὲ τὸν Κρήτα Βικέντιον Κορνάρον, τὸν ποιητὴν τοῦ

* *The Ethics of Diet*, by Howard Williams.

“Ερωτοκρίτου.” Ἦτο πασίγνωστος ὡς διάγων βίον πολυτελείας, πολυφαγίας πολυποσίας καὶ φιληδονίας. Ἡ κράσις του ἦτο ἰσχυρὰ καὶ ἀντεῖχε κατὰ πάσης καταχρήσεως, ἀλλ’ ἀπὸ τοῦ τριακοστοῦ πέμπτου μέχρι τοῦ τεσσαρακοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας του διαρκῶς ὑπέφερε νυχθημερὸν δεινότερα ἐκ νοσημάτων προκληθέντων ὑπὸ τῆς ἀφρονος αὐτῆς διαίτης καὶ καταστησάντων, ὡς ὁ ἴδιος ἀφηγεῖται, τὸν βίον του βάρος ἀφόρητον. Οὐδὲν φάρμακον, οὐδεμίαν θεραπεία τὸν ὠφέλει ποσῶς, καὶ ὁ Κορνάρος ἐφθασεν εἰς σημεῖον ἀπελπισμοῦ ὅτε εἰς τῶν ἰατρῶν του ἔσχε τὸ θάρρος νὰ τοῦ ἀπαγορεύσῃ πᾶν εἶδος κρέατος. Ἐπὶ τινὰς μῆνας ἠκολούθει τὴν νέαν διαίταν μὲ εὐάρεστα ἀποτελέσματα, ἀλλὰ τὸσῶ ἀφόρητος τῷ ἦτο ἢ ἀπὸ τοῦ κρέατος ἀποχή, ὥστε ἔλεγεν ὅτι ἐπρωτίμα τὰ δεινὰ αὐτὰ ὑπέφερε προηγουμένως. Πράγματι δὲ ἐπαυήθη εἰς τὴν κρεοφαγίαν δις ἢ τρίς, καὶ εἰς ἐκάστην ἐπάνοδον ἐπρηνήρχοντο καὶ αἱ ἀλγηδόνες του. Ἐπὶ τέλους ἔκαμε τὴν ἡρωϊκὴν ἀποφασίαν νὰ ὁμῶσθαι ἰσόβιον ἀποχὴν ἀπὸ τοῦ κρέατος καὶ αὐστηρὰν ὀλιγοφαγίαν. Πολλάκις ἐν αὐτὸν ἀπετέλει ὀλόκληρον τὸ γεῦμα του. Μετὰ ἐν ἔτος ἀπὸ τῆς ἡρωϊκῆς του ἀποφάσεως ἦτο ἐντελῶς ἀπηλλαγμένος πάσης ἐνοχλήσεως, ἠκολούθησε δὲ πιστῶς τὴν νέαν του διαίταν ὄχι μόνον ἰαθεὶς ἀλλὰ καὶ τραπεὶς εἰς ὑψηλότερα ἰδεώδη. Αἱ κλίσεις του μετεβλήθησαν ἀπὸ τὴν ἀπόλαυσιν εἰς τὴν μελέτην καὶ ἔρευναν, τεσσαράκοντα δὲ καὶ τρία ἔτη μετὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ σώφρονος βίου του, ἡλικίας ἤδη ὢν 83 ἐτῶν, ἔγραψε καὶ ἐξέδωκε τῷ 1548 θαυμάσιον σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον Trattato della vitta sobria (Μελέτη περὶ τοῦ νήφοντος βίου), διὰ τοῦ ὁποίου εὐγλωττότατα παροτρύνει πάντα ὅστις συναισθάνεται τὴν ἀξίαν τῆς υἰγείας καὶ τῆς εἰρήνης ν’ ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμα του. Τὴν ἐξῆς περικοπήν ἐκ τοῦ ἔργου δὲν πρέπει νὰ παραλείψω: “Ὁ πατρίς μου, ὦ προσφιλὴς μου Ἰταλία, λέγει ἀποτεινόμενος πρὸς τὸ ἰταλικὸν γένος, ἀκουσόν με. Δὲν ὑπάρχει παραφροσύνη μεγαλητέρα ἀπὸ τὸν βίον τῆς ἀπολαύσεως. Ἡ σκληροτέρα πανώλης, ἢ φοβερωτέρα πυρκαϊά, ὁ καταστρεπτικώτερος πόλεμος, ὅλαι αὐταὶ αἱ πληγαὶ συλλήβδην, δὲν φονεύουσι τόσα τέκνα σου κατ’ ἔτος ὅσα φονεύει ὁ βίος τῆς ἀπολαύσεως καὶ τῆς κρεοφαγίας. Πῶς ἀντέχεις πλέον; Πρὸς Θεοῦ θές τέρμα εἰς τὰς συνθήκας αἵτινες ἐπιτρέπουσι τοιοῦτον βίον, διότι βεβαιώθητι, πατρίς μου, εἰς τὰ ὄμματα τοῦ οὐρανοῦ πατρός μας, δὲν ὑπάρχει μυσαρώτερον ἀμάρτημα ἀπὸ τοῦτο, τὸ ζῆν δι’ ἀπόλαυσιν καὶ τρυφήν. Ἐξωστράκισες τὴν πανώλην ἐξοστράκισον καὶ τὴν φιληδονίαν, ἄλλως ἀπέθανες. Δὲν ἀπαιτεῖται ἄλλο μέτρον εἰμὴ νὰ κηρύξῃς τὴν ἀπλότητα τὴν ὅποیان ἀπαγορεύουν οἱ νόμοι τῆς φύσεως, τὴν λιτότητα, τὴν ἀποχὴν, καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον. Ἐχασες πολυτίμους υἱούς, λαμπρὰς δια-

νοίας, τοὺς ὁποίους ἐφόνευσαν αἱ διαιτητικαὶ ἔξεις των, ἐνῶ ἐὰν ἐπεκράτει τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκρεοφαγίας καὶ τῆς λιτότητος δὲν θὰ συνέβαινε κἂν ἀσθένεια πλέον οἰαδὴποτε. Ἐγὼ ὅτε ἤμην 70 ἐτῶν ἀνατραπέισης τῆς ἀμάξης μου, ἔβραυσα καὶ βραχίονα καὶ σκέλος, καὶ οἱ ἵπποι ἀφηνιάσαντες μὲ παρέσυρον εἰς μακρὰν ἀπόστασιν. Τόσῳ πολὺ ἐβλάβην ὥστε οἱ ἰατροὶ ἔλεγον ὅτι, ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας μου, δὲν θὰ ἔζων εἰμὴ τρεῖς ἡμέρας. Ἄλλ’ ἐγὼ ἐνδομύχως ἐγνώριζον ὅτι ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ ἀκρεοφαγία εἶνε τὸ ἐλιξήριον τῆς ζωῆς καὶ οὐδόλως ἀμφέβαλλον περὶ τῆς ταχείας ἀναρρώσεώς μου. Ἡρνήθην τὰ φάρμακά των καὶ τοὺς ἀφήκα μόνον νὰ τοποθετήσωσι τὰ ὀστά καὶ προστρίψωσι τὸ μέρος ἔξωθεν μὲ ἔλαια. Ἀνέρρωσα ταχέως καὶ ἰάθην ὀλοτελῶς καὶ ἤδη παρήλθον δεκατρία ἔτη ἔκτοτε.” Τρία ἔτη βραδύτερον, ὅτε ἦτο 86 ἐτῶν ἐδημοσίευσεν ἕτερον σύγγραμμα περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος· καὶ βραδύτερον πάλιν ἐν ἡλικίᾳ 93 ἐτῶν ἐδημοσίευσεν τρίτον ἔργον δι’ οὗ ἀνασκευάζει τὰ σοφίσματα τῶν συνηγορούντων ὑπὲρ τῆς κρεοφαγίας. Τέταρτον σύγγραμμα, ὅπερ ἦτο καὶ τὸ τελευταῖον αὐτοῦ ἔργον, ἐδημοσίευσεν ἡλικίας ὢν 95 ἐτῶν, καὶ δι’ αὐτοῦ περιγράφει τὴν ἄκραν υἰγείαν, σωματικῶς καὶ διανοητικῶς, τὴν ὅποیان ἔχαιρεν. Ὁ Κορνάρος ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 101 ἐτῶν, ἐκπνεύσας ἡρέμα ἐνῶ ἀνεπαύετο εἰς τὸ ἀνάκλιτρον τοῦ γραφείου του. Τὰ τέσσαρα βιβλία του μετεφράσθησαν εἰς τὰς πλείστας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, ἀλλὰ, ἐφ’ ὅσον γνωρίζω, οὐδέποτε μετεφράσθησαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν.

ΕΡΕΥΝΗΜΑΤΑ.

Η ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ.

Οὐκ ὀλίγον ἔχει ἀπασχολήσει τοὺς βιολόγους τὸ ζήτημα ἂν αἱ ἠθικαὶ ιδιότητες τῶν γονέων μεταβιβάζωνται εἰς τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἐγγόνους, ὡς ὁ Βάιςμαν ἰσχυρίζεται. Ἐν συναφείᾳ πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο αἱ ἐπόμεναι σημειώσεις περὶ ἀναπαραγωγῆς τοῦ εἶδους εἶνε ἀξίαι προσοχῆς. Τὸ ὡὸν ἐν τῇ ἡρέμῳ αὐτοῦ καταστάσει εἶνε κυττάριον μεμονωμένον, πλήρες πρωτοπλάσματος ἦτοι ζωικῆς ὕλης τοῦ κατωτάτου καὶ ἀπλουστάτου βαθμοῦ. Τὸ οὕτω πεπληρωμένον ὡὸν περιέχει καὶ πυρήνα, περιβαλλόμενον ὑπὸ μεμβράνης καὶ περιέχοντα ἐπίσης πρωτόπλασμα καὶ εἶδος τι νήματος ἐξ οὐσίας ἣτις καλεῖται χρωματίνη καὶ εἶνε ἀγνώστου συνθέσεως. Ὅταν τὸ ὡὸν ὠριμάσῃ μεταβολὴ τις παρατηρεῖται εἰς τὴν ὄψιν τοῦ πρωτοπλάσματος. Δύο ἀστεροειδῆ σώματα ἐμφανίζονται. Ἡ μεμβράνη τοῦ πυρήνος θραύεται καὶ τὸ ἐκατέρωθεν αὐτῆς πρωτόπλασμα ἐνοῦται, τὰ δὲ νήμα ἀναπτύσσεται καὶ διαιρεῖται εἰς κλαδίσκους ὢν ὁ ἀριθμὸς ποικίλλει κατὰ τὰ διάφορα εἶδη. Οἱ κλαδίσκοι διχάζονται, τοῦ ἡμίσεος ἐκάστου αὐτῶν ἐλαυνόμενου ὑπὸ τοῦ ἐνὸς τῶν

άστεροειδῶν σωμάτων, τοῦ δὲ ἑτέρου ἡμίσεος ἐλαυνομένου ὑπὸ τοῦ ἄλλου ἀστεροειδοῦς σώματος. Μετὰ τοῦτο τὸ ὦν εἶνε ἔτοιμον πρὸς γονιμοποίησιν καὶ δὲν ὑπολείπεται εἰμὴ ὁ σπῆρος τοῦ ἄρρενος ὅπως παραχθῆ ἔμβρυον. Ὁ Χέρτβινγκ ἀπέδειξεν ὅτι τὰ αὐτὰ συμβαίνουν καὶ εἰς τὸ ἄρσεν στοιχείου. Τὸ κυττάριον τοῦ ἄρρενος διαιρεῖται ἐπίσης εἰς τέσσαρα κυττάρια, ἕκαστον τῶν ὁποίων διχάζει τὸν ἀριθμὸν τῶν κλαδίσκων εἰς δύο μέρη, ἀλλὰ μόνον ἐν τῶν δύο τούτων μερῶν εἰσδύει εἰς τὸ ὦν ὅτε καὶ συντελεῖται ἡ γονιμοποίησις. Ἡ θεμελιώδης ἰδέα τοῦ Βάισμαν εἶνε ὅτι διακρίνονται δύο εἰδῶν κυττάρια: σπερματικὰ ἄτινα μεταβιβάζουσιν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν τὰς κληρονομικὰς ἰδιότητας, καὶ σωματικὰ ἄτινα ἐν ἐκάστη γενεᾷ πλάττουσι τὸ ἄτομον. Τὸ γονιμοποιηθὲν ὦν διαιρεῖται εἰς δύο διακεκριμένα τμήματα· τὰ μὲν σπερμοκυττάρια ἑκατέρου αὐτῶν ὑποδιαιροῦνται εἰς ἀναρίθμητα ἄρρενα καὶ θήλα κυττάρια ἀποταμιεύοντα πρὸς μεταβίβασιν εἰς τὴν προσεχῆ γενεάν τοῦ ἀρχεπλάσματος, τὰ δὲ σωματικυττάρια πλάττουσι τὰς παντοίας ἵνας τοῦ ατόμου. Ἐν ἄλλαις λέξεσι καταφωρᾶται ἡ ὑπαρξίς σπερμοπλάσματος ὅπερ εἶνε αὐτόχρομα ἀθάνατον διότι μεταβιβάζεται ἐν ἀδιακόπῃ συνεχείᾳ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Τὸ σπερμόπλασμα τοῦτο ἐκπροσωπεῖ τὸ γένος καὶ ἐξασφαλίζει τὴν μονιμότητα τοῦ τύπου. Τὸ δὲ ἐφήμερον ἄτομον ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τοῦ ἐπίσης ἐφήμερου σωματοπλάσματος οὗ ἔργον εἶνε νὰ πλάττῃ τὸ σῶμα τοῦ ζῶου δεδομένης γενεᾶς. Οἱ κλαδίσκοι εἶνε αἱ γέφυραι δι' ἧς αἱ προγονικαὶ ἰδιότητες καὶ κλίσεις μεταβιβάζονται, καὶ πράγματι ἐγκλείουν ἐν ἑαυτοῖς τὸν χαρακτήρα ὃν θὰ κληρονομήσῃ τὸ ἄτομον μελλούσης γενεᾶς. Αὕτη ἦτο ἡ ὑπόθεσις ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ Δάρβιν ἐστήριξε τὴν περὶ ἐξελίξεως θεωρίαν. Ἄλλ' ἡ ἔκτοτε γενομένη ἐπιστημονικὴ ἐργασία κατέδειξεν ὅτι δὲν εἶνε πλέον ἀπλή ὑπόθεσις ἀλλὰ γεγονὸς βιολογικόν, καὶ δικαιολογεῖ ἡμᾶς νὰ προσδοκῶμεν ἀτελεύτητον ἐξέλιξιν τοῦ ἀνθρώπινου χαρακτήρος ἅπαξ μορφώσωμεν αὐτόν. Εἶνε πρόδηλον ἐντεῦθεν πόσῳ ὑψηλῆς σπουδαιότητος εἶνε ὁ γάμος. Ἡ ἀμερικανικὴ πολιτεία τῆς Ἰόβας εἶνε πάντοτε λίαν προοδευτικὴ καὶ ἡ νομοθεσία τῆς ἐσχάτως ἀφιέρωσεν οὐ μικρὰν δρᾶσιν πρὸς διακανόνισιν τῶν περὶ γάμου κρατούντων.

ΤΟ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑ.

Ἐν ἀξιολογώτατον συγγραμμάτιον ἐξεδόθη πρῶτος ἐν Βρυξέλλαις ὑπὸ Edm. Vaslet, περὶ ζύθου οἴνου καὶ οἴνοπνεύματος πραγματευόμενον, καὶ ἐκθέτον λίαν ἐπιστημονικῶς τὰς βλάβας ἃς προξενούσιν εἰς τὸν ἀνθρώπινον ὄργανισμὸν τὰ προειρημένα ποτά. Οἱ πλείστοι τῶν ζύθων κατασκευάζονται τῇ προσθήκῃ φονικωτάτων οὐσιῶν. Καὶ ὁ γνησιώτατος ζύθος εἶνε ἐλάχιστα θρεπτικὸς

τὰ μέγιστα δὲ διεγερτικὸς. Ἐνίοτε ὡς ἐκ τῶν πικρῶν οὐσιῶν ἃς περιέχει ὁ ζύθος ἀνοίγει τὴν δρεξίν τοῦ μὴ πεινῶντος, ἀλλ' ὁ μὴ πεινῶν θὰ ἔπραττε φρονιμώτερον ἀπέχων τροφῆς μέχρις οὐ πεινάσῃ φυσικῶς. Ἐπι ὀλιγώτερον θρεπτικὸς εἶνε ὁ οἶνος, οἱ πλείστοι δὲ τῶν οἴνων εἶναι νοθευμένοι διὰ δεινῶν χημικῶν οὐσιῶν, πολλάκις οὐδεμίαν σχέσιν ἔχοντες πρὸς σταφυλᾶς, καὶ εἶνε σχεδὸν ἀδύνατον νὰ διακρίνῃ τις οἶνον ἐκ σταφυλῆς ἀπὸ οἴνον ἐκ χημικῶν οὐσιῶν. Ὁ συγγραφεὺς ἐπαινεῖ ὡς ὑγιεινοτάτους τοὺς ἐκ σταφυλῶν οἴνους τοὺς ἀπὸ τινος κατασκευαζομένους ἄνευ βράσεως καὶ ἐπομένως ἄνευ οἴνοπνεύματος. Ἐκ σταφυλῶν δύνανται νὰ παραχθῶσιν ὠφελιμώτατα ποτά ἐμποδιζομένης πάσης ζυμώσεως ἢ τοι βράσεως. Ἄλλ' αἱ σταφυλαὶ αὐταὶ καθ' ἑαυτάς, νωπαὶ ἢ ξηραὶ, εἶνε τροφή καὶ πόσις ἅμα μεγάλης ἀξίας. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ οἴνοπνευμα, αὐτὸ εἶνε δηλητήριον οὐδεμίαν ἔχον θρεπτικὴν δύναμιν. Διεγείρει καὶ ἐρεθίζει δίκην μαστιγίου. Εἶνε πλάνη τὸ λεγόμενον ὅτι θερμαίνει ὡς ἐκ τῆς καύσεως ἢν προκαλεῖ. Μία στιγμιαία αἰσθησις θερμότητος ἐπέρχεται ὡς ἐκ τῆς φορᾶς τοῦ αἵματος πρὸς τὴν ἐπιδερμίδα, ἀλλ' εὐθὺς ὕστερον γίνεται ἀντίδρασις καταβιβάζουσα ὑπότμως καὶ, ἐν περιπτώσει καταχρήσεως, ἐπικινδύνως τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος. Τὰ πλείστα τῶν οἴνοπνευματωδῶν ποτῶν περιέχουν καὶ δηλητήρια οἷα τὸ βιτριόλιον, τὸ χλωρυδρικὸν ὄξύ, τὸ πρωσσικὸν ὄξύ, τὸ πέπερι, ἢ ἀμμωνία κλπ. Τὸ οἴνοπνευμα προσβάλλει τὸν στόμαχον, τὸ ἥπαρ, τὴν καρδίαν, τοὺς νεφρούς, τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα, τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὸ νευρικὸν σύστημα. Ἐπίσης ὀλέθριως ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς διανοίας, τῆς θελήσεως καὶ τῆς μνήμης.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ.

Ἡ ποικιλία τῶν ἰδιοσυγκρασιῶν ὑπαγορεύει ποικίλας μεθόδους θεραπείας, ἰδίως ἀφ' ὅτου ἡ χρῆσις τῶν φαρμάκων ἀποδοκιμάζεται. Κυριώτεραι τῶν πολλαχῶ με ἀξιόλογα ὑποτελέσματα ἐφαρμοζομένων μεθόδων εἶνε αἱ ἑξῆς: Ἡ σταφυλοθεραπεία, ἣτις εἶνε ἀποκλειστικὴ σταφυλοφαγία ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, περιοδικῶς. Τροποποίησις τῆς μεθόδου ταύτης εἶνε ἡ ἀντικατάστασις τῶν σταφυλῶν δι' ἄλλου τινος καρποῦ. Δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ ἐγίνετο πείραμα σταφιδοφαγίας, ἐνόσῳ ἢ σταφίς εἶνε χλωρά. Ἡ μονοφαγητοθεραπεία συνίσταται αὐστηρῶς εἰς ἓν μόνον φαγητὸν τὴν ἡμέραν, περιοδικῶς. Ἡ γαλακτοθεραπεία κελεύει ὀκτῶ ἕως δέκα ὀκτάδας γάλακτος τὴν ἡμέραν ὡς ἀποκλειστικὴν τροφήν. Ἡ λουτροθεραπεία ἀπαιτεῖ ἵνα ὁ πάσχων βυθίζεται εἰς ὕδωρ ἔχον τὴν θερμότητα τοῦ αἵματος καὶ νὰ διαμένῃ ἐν αὐτῷ ἐπὶ δύο ὥρας, τρεῖς τῆς ἡμέρας, ἐπὶ τέσσαρας ἐβδομάδας, περιοδικῶς. Ἡ ὀστεοπάθεια ἀντικαθιστᾷ πολλάκις τὴν ἐγχεί-

ρησιν εἰς νοσήματα τῶν ἀρθρώσεων, ὀφελεῖ δὲ εἰς περιπτώσεις γενικῆς καχεξίας. Τῆς φωτοθεραπείας ὑπάρχουσι πολλὰ εἶδη. Αὕτη ἰδίως ἐφαρμόζεται εἰς νόσους προκληθείσας ἀναμφισβητήτως ἀπὸ μικρόβια. Σπουδαία εἶνε ἡ κατηγορία εἰς ἣν ἀνάγεται ὁ ὑπνωτισμός, ἡ ὑποβολή, ἡ μαγνητικὴ ἰασις, καὶ ἡ διὰ νοητικῆς δυνάμεως θεραπεία. Ἐν Ἀμερικῇ ὑπάρχει ἐταιρία καλουμένη "Ἐταιρία πρὸς κραταίωσιν τῆς ἐθνικῆς υἰγείας" ἔχει κεφάλαια ἐνὸς ἑκατομμυρίου δολλαρίων καὶ ἐνδιαφέρεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν φυσιοθεραπείαν. Ταύτης ὑπάρχουσι πολλὰ εἶδη, ἀλλὰ κεντρικὰ ἰδέα αὐτῆς εἶνε ἡ αὐτοθεραπεία δι' ἀποκτήσεως κράτους ἐπὶ τῶν παθῶν, τῶν ὀρέξεων καὶ τῶν στοχασμῶν. Κορυφαῖος τις ἰατρός ἐν Φιλαδελφείᾳ συμβουλεύει συνήθως τὴν ἀπολυτὰν ἀνάπαυσιν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας περιοδικῶς. Ἡ ἐλαιοθεραπεία εἶνε ἐπίσης οὐκ ὀλίγον διαδεδομένη. Οἱ ὀπαδοὶ τῆς θεωροῦν τὸ ἀγνὸν ἐλαιόλαδον ὡς πανάκειαν. Ἡ ἀναπνοοθεραπεία βασίζεται ἐπὶ τῆς θεωρίας ὅτι ὁ προσήκων ἀερισμός τῶν πνευμόνων (ἐπιτυγχανόμενος διὰ συχνῆς βαθείας εἰσπνοῆς καὶ ὑπαιθρίου βίου) ἐξασφαλίζει ἀκμαῖον αἷμα καὶ κατὰ συνέπειαν υἰγείαν τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ. Διὰ λογικὴ καὶ ἀρμόζουσα εἰς ὅλας τὰς ἰδιοσυγκρασίας, φαίνεται ἡ μέθοδος καθ' ἣν τις, εἴτε υἰγῆς εἴτε πάσχων ἀπέχει πάσης βρώσεως, ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος. Πολλὰ δεινὰ νόσοι, ἐν αἷς ἡ λύσσα, θεραπεύονται διὰ τοποθετήσεως τοῦ πάσχοντος ἐντὸς κλιβάνου μεγίστης θερμότητος, ἀναγκαζούσης τὸ δηλητήριον νὰ ἐξατμισθῇ.

ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ.

Ἐν τῇ Westminster Review, ὁ υἰγιεινολόγος κ. Μαυρίκιος Τζῶνσον δημοσιεύει ἄρθρον ἀναπτύσσων τὴν θεωρίαν ὅτι ὁ καρκίνος κατὰ μέγα μέρος ὀφείλεται εἰς δριμέα καρυκεύματα. Δι' αὐτῶν διακεντῶσι τὴν πέψιν ἄνθρωποι ὄν τὰ πεπτικὰ ὄργανα ἐξησθένησαν καὶ ἀπημβλύνθησαν συνεπείᾳ εἴτε τρυφῆς καὶ πολυφαγίας, εἴτε ὑπερβολικῆς ἐργασίας. Ἡ χρῆσις τῶν διεγερτικῶν εἶνε ἀπόπειρα πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῆς ἐξαντλήσεως, ἀλλὰ τὸ σύστημα τοιουτοτρόπως καταφορτοῦται ὑπὸ οὐσιῶν ἀτελῶς μεταβολιζομένων, ἃς ἀδυνατεῖ εἴτε νὰ μετατρέψῃ εἰς ὄφελός του εἴτε νὰ ἐξοβελίσῃ. Ὁ κ. Τζῶνσον ἀναφέρει πολλὰς περιπτώσεις δεικνυούσας ὅτι εἰς τὸν καρκίνον ἰδίως εἰσὶ προδιατεθειμένοι μεσήλικοι εὐτραφεῖς, ἰδιοσυγκρασίας ἀγαπώσης τὴν καλοζῶϊαν. Ἐπίσης ἀναφέρει περιπτώσεις δεικνυούσας ὅτι οὐδέποτε προσβάλλονται ὑπὸ καρκίνου οἱ ἀγαπῶντες τὸ τσαΐ καὶ ὄντες παράξενοι καὶ λεπτολόγοι περὶ τὴν ἐκλογήν τῆς τροφῆς των. Ἐπίσης ἄλλας περιπτώσεις δεικνυούσας ὅτι μεγάλως ὑπόκεινται εἰς τὸν καρκίνον ἰδίως γυναῖκες ὑποβαλλόμεναι εἰς μέγαν κάματον, καὶ ὑπερβολικὴν ἐργασίαν καὶ τυραννόμεναι ὑπὸ μεριμνῶν καὶ

φόβων. Δὲν λέγει ἂν αὐταὶ κάμνωσι χρῆσιν τῶν δριμέων καρυκευμάτων, ἀλλ' ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου εἰς διαφόρους μελέτας ἐξόχων παθολόγων οἵτινες ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ αὐξήσις τῶν ἐκ καρκίνου παθήσεων βαίνει παραλλήλως μὲ τὴν διάδοσιν τῆς κρεοφαγίας. Ἐντεῦθεν ὁ ἀρθρογράφος ἐξάγει τὸ πόρισμα ὅτι ὁ καρκίνος πλειστάκις ὀφείλεται εἰς τὴν κατανάλωσιν κρέατος ζῶων ἄτινα μετακομιζόμενα διὰ θαλάσσης ζῶντα, φονεύονται εὐθὺς μετὰ τὴν ἀποβίβασιν, ὅτε εὐρίσκονται εἰς λίαν νοσηρὰν κατάστασιν συνεπείᾳ ναυτίας καὶ συνωστισμοῦ ἐν ῥηπαροῖς διαμερίσμασι τοῦ πλοίου μετὰ μακρὸν ταξείδιον. Τὴν δυσωδίαν τῶν ἀτυχῶν τούτων ὄντων οὐδεμία φαντασία δύναται νὰ συλλάβῃ· καὶ πράγματι ἡ σάρξ αὐτῶν, ὑπὸ τοιούτους ὄρους σφαζομένων, δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ σαπρία. Δὲν δύναται λοιπὸν εἰμὴ νὰ ἐξασκήσῃ λίαν παθογόνον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς υἰγείας τῶν τρωγόντων τοιαύτην ὕλην. Ἐτέραν αἰτίαν τῆς καρκινώδους διαθέσεως ὁ ἀρθρογράφος ἀνευρίσκει ἐν τῇ καταναλώσει τοῦ χοιρινοῦ κρέατος ὅπερ ὑπὸ οἰασδήποτε συνθήκας, εἶνε πάντοτε αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ καρκινογόνον. Ὁ κ. Τζῶνσον συνιστᾷ ἀφέψημα ἴων κατὰ τοῦ καρκίνου, ἐπίσης καὶ ἄλλα παρασκευάσματα ἄτινα περιγράφει, ὅλα ἐξ ἴων ἢτοι μενεξέδων, πρὸς ἰασιν ἢ καταπολέμησιν τῶν παντοίων καρκινοειδῶν νοσημάτων.

ΜΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ.

Ἡ δεσποινὶς Γερτρούδη φὸν Πέτσολδ, γερμανίς, σπουδάσασα θεολογίαν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ὁξφόρδης ἐχειροτονήθη ἱέρεια καὶ διωρίσθη ἐφημέριος τῆς ἐν Λέστερ ἀγγλικῆς ἐκκλησίας. Εἶνε ἡ πρώτη ἐν Ἀγγλίᾳ γυνὴ λαβοῦσα τὴν ἱεροσύνην, εἶνε δὲ 28 ἐτῶν καὶ ἔχει ἤδη διακριθῆ ὡς ἱεροκῆρυξ ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος. Ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ πολλῶν πῶς συμβιβάζει τὸ χωρίον τοῦ Παύλου ὅστις λέγει ὅτι ἡ γυνὴ δὲν πρέπει νὰ κηρύττῃ, ἀπήντησεν ὅτι "ἡ νεωτέρα ἔρευνα κατέστησεν ἀναμφισβήτητον ὅτι τὸ χωρίον αὐτὸ παρεισέφρυσεν ἐν μεταγενεστέρᾳ τοῦ Παύλου ἐποχῇ καθὼς καὶ πολλὰ ἄλλα χωρία τοῦ εὐαγγελίου καταδείκνυνται προσθῆκαι μεταγενεστέρων χρόνων."

ΔΕΝΔΡΟΦΥΤΕΙΑ ΕΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝῃ.

Αἱ ἐκ Παλαιστίνης εἰδήσεις παρέχουσι ζωηρὰς ἐλπίδας ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἡ χώρα ἐκείνη θὰ κατακαλυφθῇ ὑπὸ καρποφόρων δένδρων. Αἱ ἐκθέσεις τῶν περιηγητῶν καὶ τῶν προξένων ἐξαιροῦσι τὴν γονιμότητα τοῦ ἐδάφους, ἰδίως μετὰ πρὸς τὰς ἀμπέλους. Ἡ παρατηρουμένη ἐξέλιξις ἀναγεννητικῆς δράσεως πρὸς δένδροφυτείαν ὀφείλεται εἰς τὴν φιλοπονίαν τῶν ἰσραηλιτικῶν καὶ ἄλλων ἀποικιῶν ἃς ἰδρύει ἡ πρακτικότης, γενναϊκότης, οὐδερόκεια καὶ γνησίᾳ φιλογένεια τῶν ἀπανταχοῦ τῆς πλουσιῶν ὁμογενῶν τοῦ ἰουδαϊσμοῦ.

ΑΣΤΕΡΙΣΚΟΙ.

Πολλοί υποστηρίζουν ότι η έλληνομάθεια εν 'Αγγλία θα κραταιωθεί αφού άρθή τὸ ὑποχρεωτικὸν τῆς διδασκαλίας.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Νέας Ὑόρκης ἐν ἔτει 1700 ἀνῆρχετο εἰς δύο χιλιάδας κατοίκους, ἐν ἔτει 1800 εἰς ἐξήκοντα χιλιάδας, καὶ ἐν ἔτει 1900 εἰς τρία ἡμισυ ἑκατομμύρια. Πρὸ διακοσίων ἐτῶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ὑπῆρχεν ἐν μόνον περιχρὸν σχολεῖον, σήμερον ὑπάρχουσιν ἑκατοντάδες λαμπρῶν ἐκπαιδευτηρίων, καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀνέρχεται εἰς 100 ἑκατομμύρια φράγκα τὸ ἔτος.

Οἱ Τάιμς ἀνέλαβον τὴν ἐκδοσὶν τῆς Βρετανικῆς Ἐγκυκλοπαίδειας (35 ὀγκῶδες τόμοι), ἐδαπάνησαν δώδεκα ἑκατομμύρια φράγκα διὰ τὴν ἐκδοσὶν καὶ τρία ἑκατομμύρια διὰ τὰς διαφημῆσεις· εἰσέπραξαν δὲ εἰκοσιπέντε ἑκατομμύρια, ὥστε ἐκέρδησαν περὶ τὰ δέκα ἑκατομμύρια ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν, τὸ παρελθὸν ἔτος.

Ἐξοχος γάλλος πρὸς πενηκονταετίας ὁμιλῶν περὶ τοῦ ἀγγλικοῦ ἔθνους εἶπεν ὅτι αὐτὸ εἶνε τὸ μόνον ἔθνος ὕπερ καταλήγει εἰς θράμβον διὰ μέσου τῶν καριπέτειῶν του, καὶ τοῦτο διότι εἶνε τὸ μόνον ἔθνος ὕπερ "γνωρίζει νὰ στενοχωρῆται" sait se méner. Ἐξοχος σύγχρονος ἄγγλος ἀναφέρει τὸ ἀνωτέρω λέγει ὅτι δὲν ἀληθεύει πλέον περὶ τῶν ἄγγλων ἢ ῥῆσις σήμερον τόσῳ ὅσῳ περὶ τῶν γερμανῶν ὅστις "κάλλιον πυντὸς ἄλλου ἔθνους γνωρίζουσι νὰ στενοχωροῦνται."

"Ὁ ἥλιος ἀποτελεῖ τὴν θερμότητα τοῦ παγκοσμίου ὀργανισμοῦ· οἱ παλμοὶ του διαχρῶναι ἀνὰ τὸ διάστημα τὰ κύματα τῆς πλανητικῆς ζωτικότητος" εἶπε πρὸ δεκαοκτῶ αἰώνων ὁ Θέων τῆς Σμύρνης. "Ὅπως ἡ δυναμὶς ἢ κινουσα τὸ ὠρολόγιον ἔχει τὴν πηγὴν τῆς εἰς τὴν χεῖρα, ἥτις τὸ συνεστρόφησε, οὕτω πᾶσα ἐπίγειος δύναμις πηγάζεται ἀπὸ τοῦ ἥλιου. Ἐὰν παραλλάξῃ ὀλίγον ἢ λαμπρότης του, εἴη ἢ θερμουργὸς δράσις του καταστῆ ὀλίγον τι σφοδρότερα ἢ αἰφνης χαλαρωθῆ, ἀπέλπιδες πάντες θ' ἀνεμένομεν καθολικὴν ἀγωνίαν θανάτου" λέγει ἐν προσφάτῳ συγγράμματι αὐτοῦ ὁ ἄγγλος ἀστρανόμος Ball.

Θαυμάσιον ἀπολυμαντικὸν εἶνε ὁ καφῆς καιόμενος ἐπὶ ἀνθρώπων δίκην λιβανίου. Ὁ καπνὸς του ἀπορροφᾷ πᾶσαν νοσηρὰν ἀναθυμίασιν καὶ τὴν ἐξουδετερῶ.

Ὁ Οὐμβόλδος ἀναφέρει τρεῖς τρόπους καθ' οὓς τὰ δένδρα δροσίζουσι τὴν ἀτμοσφαιρὰν διὰ τῆς δροσερᾶς σκιάς των, διὰ τῆς ἐξατμίσεως καὶ διὰ τῆς διαθλάσεως τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, τοιοῦτοτρόπως δὲ καὶ προστατεύουσι τὸ ἔδαφος.

Τὰ ἰργόχειρα τῶν αἰγυπτίων κυρασίδων ἄτινα ἐκόμισεν ὁ Πάρις εἰς τὴν Τρωάδα ἦσαν τόσῳ καταπληκτικῶς λεπτεπίλεπτα καὶ ὠραία ὥστε ἡ βασίλισσα Ἐκάβη δὲν ἐτόλμησε νὰ τὰ φορέσῃ, ἀλλὰ τὰ προσέφερον εἰς τοὺς θεοὺς.

Ὁ φλοιὸς τοῦ πορτοκαλλίου περιέχει δριμύν ἔλαιον προστατεύον τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ καρποῦ κατὰ ἐντόμων καὶ πτηνῶν ἄτινα δελεάζονται ἢ διαιτῶν τὸν φλοιὸν ἵνα φάγωσι τὸ ἐσωθεν αὐτοῦ. Ἐπίσης οἱ σπόροι περιέχουσι πρῶσιον δὲν ἵνα προφυλάσσονται διαρκούσης τῆς βλαστήσεως κατὰ σκαλήκων καὶ ἐντόμων. Πᾶν ὅ,τι (ῥ), φυτὸν ἢ ζῶον εἶνε περικοικισμένον μὲ τὴν δύναμιν ν' ἀναπτύσῃ μέθοδόν τινα ἀτοπροστασίας.

Ὁ γάλλος ἐπιστήμων Barthelemy βεβαίῳ ὅτι διὰ μηχανήματος ὕπερ ἔχει ἐφευρεῖ δύναται νὰ φωτογραφήσῃ τὰ ἀνθρώπινα συναισθήματα. Οὕτω κατορθώνει φωτογραφίαν τῆς χαρᾶς, τῆς λύπης, τοῦ φθόνου τοῦ μίσους, τοῦ οἴκτου, τῆς ἀγάπης, τοῦ φόβου, ὡσανεὶ ταῦτα ἦσαν ἄπτα ἀρτικεῖμενα ὡς οἰκία ἢ δένδρα. Ἡ μορφή τῆς λύπης ὁμοιάζει κυκλικὰς γραμμάς· τῆς ἐλπίδος, ἐλικοειδεῖς· τῆς ἀγάπης, νεφέλην. Ὁ οἴκτος ἔχει σχῆμα ποδός· ὁ θυμὸς ἐμφανίζεται ἐπὶ τῆς φωτογραφικῆς πλακὸς ὡσεὶ θύελλα.

Σωκρατικὸς διάλογος. Εἶνε οἱ ἄνθρωποι οἷοι ἔπρεπε νὰ εἶνε ἢ ὄχι;

Ὅχι.

Ἐπεταί ὅτι ὑπάρχει πρόβλημα κοινωνικὸν πρὸς λύσιν;

Ἐπεταί.

Πρὸς λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου τί πρέπει νὰ λαμβάνωμεν ὅπ' ὄψιν, γεγονότα ἢ εὐχάς;

Γεγονότα.

Πρέπει νὰ λαμβάνωμεν τοὺς ἄνθρώπους οἷοι εἶνε, ἢ οἷοι ἔπρεπε νὰ εἶνε;

Οἷοι εἶνε.

Τὸ ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶνε οἷοι ἔπρεπε νὰ εἶνε ἀποτελεῖ γεγονός ἢ ὄχι;

Γεγονός.

Πρέπει λοιπὸν νὰ λάβωμεν ὅπ' ὄψιν αὐτὸ τὸ γεγονός, ἢ ὄχι;

Πρέπει.

Κατὰ τὰ διδάγματα τῆς νεωτέρας πολεμικῆς κείρας ἀπαραίτητος ὕρος ναυτικοῦ ἐξοπλισμοῦ φαίνεται τὸ πολυάριθμον τῶν μεγάλων θωρηκτῶν.

Ἐπολογίζεται ὅτι οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ παράγοντες φιλολογικὰ προϊόντα ἀνέρχονται εἰς εἰκοσακισχιλίους. Ὁ σὺρ Βάλτερ Βέζαντ λέγει ὅτι μετὰ χίλια ἔτη μόνον τοὺς εἰκοσιν ἐξ αὐτῶν θὰ ἐνθυμεῖται ὁ κόσμος.

Ποιήτρια. Πρὸ χιλίων ἐτῶν ἤμαζον ἐν Ἰαπωνίᾳ ποιήτρια ἐξ ὧν ἡ Ἴργη, γεννηθεῖσα τῷ 858 μ.χ. παρήγαγε ποιήματα μεγάλης φήμης. Ἑλληνίδες ποιήτριαι ἱστοροῦνται ἡ Μεγαλοστράτη (668 π.χ.), ἡ Δημοφίλη (610) ἡ Τελεσίλλη ἐξ Ἀργους, ἡ Κλεοβούλη (594), ἡ Σαπφὸ ἀμάσασα τὸν Ζ' αἰῶνα, ἡ Ἐρίννα (ἀποθανοῦσα 19 ἐτῶν) φίλη τῆς Σαπφῶ· τὰ ἔργα τῆς ἐκρίθησαν ἐφάμιλλα τῶν τοῦ Ὀμήρου, ἡ Κόριννα (500), ἡ Εὐδοκία ἦν ἐνυμφεῦθη ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος Β'. Ἡ Φαντασία ἤμαζε τὸν 18' αἰῶνα π.χ. ἐν Μέμφιδι τῆς Αἰγύπτου καὶ μυθολογεῖται γράψασα ποίημα περὶ τοῦ τρωικοῦ πολέμου καὶ τῆς ἐπανόδου τοῦ Ὀδυσσεῦς εἰς τὴν Ἰθάκην.

Ὁ μουσουργὸς Βάγνερ ἐν τινι τῶν συγγραμμάτων του λέγει ὅτι ἡ πτώσις τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν Ἐδέμ προήλθεν ἐκ παραβλάψεως τοῦ αἵματος ἥτις ἐπέδρασεν ἐπὶ τοῦ ἐνδοτέρου ἥθους. Τὴν δὲ παραβλάψιν ἐπήνεγκεν εἴτε ἡ τροπὴ τοῦ ἀνθρώπου εἰς σαρκικὰς τροφάς, εἴτε ἡ ἀνάμιξις τῶν φύλων συνεπέλα γάμων μεταξὺ τῶν κατακτητῶν καὶ λαῶν ἀνθρωποφάγων. Κατὰ τὸν Βάγνερ τὸ μυστήριον τῆς εὐχαριστίας ὑποδηλοῖ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Γένους εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὑπομμύσκον ὅτι τὰ προϊόντα τῆς γῆς δέον ν' ἀντικαταστήσωσι τὴν σάρκα καὶ τὸ αἷμα, ὡς τροφή, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐνεργῶν ἱεροκρυφίως καὶ ἱαματικῶς ἐπὶ τοῦ ἐνδοτέρου ἥθους καὶ τοῦ αἵματος.

Οἱ αἰγύπτιοι ἐστόλιζον τὰ ἱστία τῶν πλοίων των διὰ κεντημάτων θαυμασίας τέχνης.

Εἰς τῶν κορυφαίων θεμελιωτῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ Ἀναξαγόρας, γεννηθεὶς πρὸ 25 αἰώνων ἐν Κλαζομεναῖς τῆς Ἰωνίας, ἐπιτιμήθη ποτὲ ὑπὸ τινος πολιτευομένου διὰ τῆς ἐξῆς φράσεως "Σὺ δὲν εἶσαι πατριώτης· οὐδέποτε λέγεις τι ὑπὲρ τῶν πατρίων."— Μὲ συγχωρεῖς φίλε μου, ἀπήνησεν, εἶμαι μάλιστα ἕγαν πατριώτης· ἡ πατρίς μου (καὶ λέγων τὴν λέξιν ταύτην ἴδριξε τὸν οὐρανὸν) εἶνε τὸ διηρηκὸς μέλημά μου ἡμέραν καὶ νύκτα." Ὁ Ἀναξαγόρας ἦτο εἰκοσαετής δτε ἐγκατεστάθη ἐν Ἀθήναις ἐνθα ὕστερον ἐσχηματίσθη περὶ αὐτὸν ὁμιλος φιλερέωνων μεταξὺ τῶν ὁμοίων ἦτο ὁ Περικλῆς, ὁ Εὐριπίδης καὶ ὁ Σωκράτης. Πεντηκονταετής ὢν ὁ Ἀναξαγόρας κατηγορήθη ἐπὶ ἀνορθοδοξίᾳ καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον, ἀλλ' ἡ ποιητὴ μετεβλήθη εἰς ἰσόβιον ἐξορίαν· Ἡ ἀνορθοδοξία του συνίστατο εἰς τὸ ὅτι ἐπέρεσβενεν ὅτι ὑπάρχει αἰώνιον τι, ἄβλον, αὐθόπαρκτον· Ὅν, καλούμενον Νοῦς θέτον εἰς κίνησιν τὰ ἀναρίθμητα ἄτομα τῆς ὕλης καὶ οὕτω παράγον τὸν κόσμον. Ἦτο μέγας ἀστρανόμος καὶ ἐπέμενε ὅτι ἡ σελήνη λαμβάνει τὸ φῶς της ἀπὸ τὸν ἥλιον.

Φυλὴ τις ἀγρίων, οἱ ξοανολάτραι, ὀνειδίζουσι τοὺς χριστιανούς ἱεραπυστόλους ἀποκαλοῦντες αὐτοὺς ἄθεους ὡς μὴ φέροντας ξόανα. Οὕτω πολλοὶ δογματολάτραι ἀποκαλοῦσιν ἄθρησκους τοὺς μὴ πρεσβεύοντας τὰ αὐτῶν δόγματα. Οἱ ξοανολάτραι πιστεύουσιν ὅτι δὲν ὑπάρχει δύναμις διέπουσα τὸ Σύμπαν ἀνωτέρα τῶν ξοάνων των· καὶ οἱ δογματολάτραι πάλιν πιστεύουσιν ὅτι δὲν ὑπάρχει δύναμις διέπουσα τὸ Σύμπαν ἀνωτέρα τῶν δογμάτων των, εἰσὶν ἄρα ἄθρησκοὶ ἀκριβῶν ὡς οἱ ξοανολάτραι εἰσὶν ἄθεοι.

Ὁ πρὸ τινος ἀποθανὼν καθηγητῆς τῆς νεωτέρας ἱστορίας ἐν Κανταβρυγίᾳ λόρδος Ἀκτων ἐκέκτητο βιβλιοθήκην ἐξ 100.000 τόμων. Μόνον τὸ κτίριον αὐτῆς ἐστοίχισε ἡμισυ ἑκατομμύριον φράγκων. Ὁ Καρνέγης ἠγόρασε τὴν βιβλιοθήκην, ἀγνωστον ἀπὸ πῶσου, ἀλλὰ τὴν ἀφήκεν εἰς τὸν πωλήσαντα νὰ τὴν μεταχειρίζεται ἰσοβίως. Ἠδῆ, τοῦ λόρδου Ἀκτωνος ἀποθανόντος, ὁ Καρνέγης ἐδάμησεν αὐτὴν εἰς τὸν πολιτευτὴν καὶ κοινωνιολόγον Ἰωάννην Μόρλυ ὅστις λέγεται ὢν ὁ μόνος ἄνθρωπος ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ δυνάμενος νὰ κάμῃ τὴν δέουσαν χρῆσιν τῆς ἐν λόγῳ βιβλιοθήκης.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΡΕΤΝΗΣ.

Σκοπὸς τοῦ βίου ἢ ἐμφάνεια τῆς ἀρετῆς. Βουδδᾶς.

Χαρακτήρ τοῦ θεοῦ τὸ ἀκέραιον. Μωϋσῆς.

Πηγὴ ἁρμονίας τὸ θεῖον. Πυθαγόρας.

Εὐδαιμονία εἶνε μόνη ἢ ἀρετὴ. Σωκράτης.

Ἐγεία εἶνε τὸ συνετὸν καὶ τὸ ἤρεμον. Ἐπίκουρος.

Πηγὴ χάριτος ἢ ἔνδον ἀγνότης. Ἰησοῦς.

Ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἐνοάρκωσις πνεύματος. Παῦλος.

Ὅπου ἁρμονία, ἀλήθεια· καὶ ὅπου ἀλήθεια, ἁρμονία. Ὀριγένης.

Ἡ ἀλήθεια θάπτον ἢ βράδιον θριαμβεύει. Καλβίνος.

Πᾶς ἄνθρωπος εἶνε ἀπόστολος. Οὐέσλυ.

Βάσις αὐτοπεποιθήσεως ἢ ὑποταγὴ εἰς τὸ θεῖον. Ἐμερσον.

Νόμος τοῦ βίου ἢ ἐλευθερία. Γάριζον.